

1330.A.Velviste,
1 Tamsalu, pk.12.

EESTI TULETÖRJED

26. septembril 1938

Nr. 9 (164)

Hind 15 senti

Tuivuge

ARE kvaliteetradio

1938./39. a. väärlöödanguga!

Vörkaparaadid :

„TRUMP“ — 2-lambiline, 3 lainealaga, 1 vönkeringiga, tundlik ja võimsa häälega väike-aparaat. Sisseehitatud lainefilter võimaldab kohalku saatja töötamisel takistamatult kaugejaamade kuulamist.

Hind Kr. 120.—

„MENUETT“ — 4-lambiline, 3 lainealaga, 6 vönkeringiga. Tundlik ja üliselektiivne väike-super, mille hinnaväärsus ei jäta mingit kahtlust.

Hind Kr. 195.—

„TITAAN“ — 4-lambiline, väga kõrge tundelikkuse ja selektiivsusega 3 lainealaga suursuper. „Titaan“ omab kõiki moodsa ja kõrgekvaliteetse aparadi omadusi, on kahtlematult eelistatavaid vörkaparaate Eesti raadioturul.

Hind Kr. 230.—

Patareiaparaadid :

„SIMMAN“ — 2-lambiline, 3 lainealaga, lühi- kesk- ja pikklainetega, ühe vönkeringiga patareiaparaat, mis vaatamata oma odavusele omab suure võimsuse ja hea tundelikkuse. Äärmiselt väikse voolutarvitusega „Simman“ on sobiv raadiokuulajaile, kes lepib lähemate ja tugevamate saatjate segamisvaba vastuvõtuga väga väikeste raadiokuulamise kulude juures.

Hind Kr. 90.—

„KADRILL“ — 3-lambiline patareiaparaat, suurepärase võimetega, omas hinnas-klassis kvaliteedilt ületamatu, 2 lainealaga ja 2 kaovaba vönkeringiga aparatuur, mis võimaldab saatjate head eraldamist lihtsa käsitamise juures.

Hind Kr. 130.—

„VIBUANE“ — 3-lambiline, 3 lainealaga, 2 vönkeringiga keskmisesse hinnaklassi kuuluv kvaliteetaparaat, mis omab rahuldava tundelikkuse ka lühilainel. Suur permanent-dünaamiline valjuhääldaja tagab kõigi helisageduste head ülekannet.

Hind Kr. 145.—

„TUUSLAR“ — 4-lambiline, 3 lainealaga, 6 vönkeringiga, üliterava selektiivsusega ja kõrge tundelikkusega patareisuper, mis on omas hinnaklassis ületamatu. Luksusliku väljatöötamisega kast; kõik reguleerimisnupud kasti esiküljel 2 kaksiknupu näol, rahulik, soliidne üldmulje piasjuski.

Hind Kr. 195.—

„VIKERLANE“ — 5-lambiline, 3 lainealaga suursuper võimsa esukujuliku häälega, milline kuulub kõrgemasse kvaliteetklassi. „Vikerlase“ konstrueerimise juures on kasutatud kõiki tehnilisi uudsusi, mille tõttu annab aparatuur parimat, mida patareiaparaatide alal nõuda saab, olles vaatamata suure võimele voolutarvituselt väga vähenõudlik.

Hind Kr. 240.—

ARE

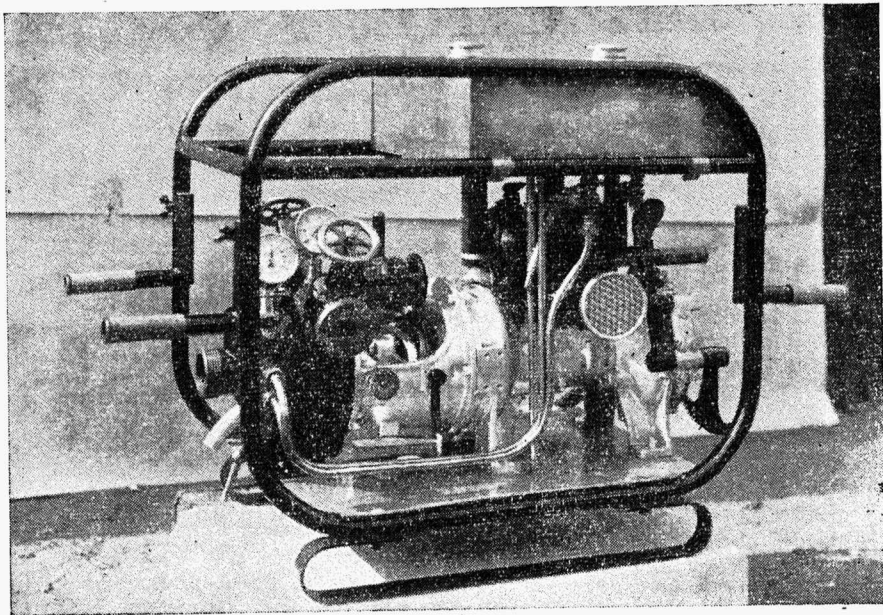
aparaatide suur levik tagab nende headust.

TEHAS JA LADU: TALLINN, REIMANI TÄN., 11.

Tel. 316-59 ja 300-30.

METALLITÖÖSTUS ENN MAIDLA

TALLINN, NARVA MNT. 63 • TELEFON 307-65

Alates käesolevast aastast valmistatakse tööstuses
tuletõrje käsipritside kõrval ka

tuletõrje mootorpritsed.

Pritsid omavad suure võime, ületades Eesti Vabat.
Tulet. Liidu tehnilise komisjoni poolt ülesseatud nor-
mid kuni 20%.

Surve 10 mm joatoru otsa juures 12 atm., tööhulk:
400—800 liitrit vett minutis, prits on kaitstud igalt
küljelt raamistikuga, kusjuures on võimaldatud vaba
ligipääs kõigile osadele.

Ideaalne jahutus.

Tellimisi tuletõrje mootor- ja käsipritsidele võtab
vastu Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liit, Narva m. 12,
Tallinn. Tellimised palun aegsasti ära anda, sest
nõudmine minu firma pritsidele on suur. Pritsid
saadetakse ühinguks välja tellimise järjekorras.

Lähemate andmete saamiseks palun pöörata töös-
tusse, Narva mnt. 63, Tallinn.

Austusega: **E. MAIDLA.**

Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liidu kaubalaos

HINNAKIRI

Lao asukoht: Tallinnas, Narva mnt. 12. Telefon nr. 312-65

N I M E T U S	Hind kr.	N I M E T U S	Hind kr.
Hüdropult vasest kaaneta ilma voolikuta	31.50	Vooliku parand. nõõbid, vasest tk.	—35
Hüdropult vasest kaanega ilma voolikuta	34.—	Vool. par. klamb. „ 52 „ (2”) „	—85
Hüdropult vasest kaanega seljas kätav, ilma voolikuta	40.—50.—	„ „ „ 63 „ (2½) „	1.10
Hüdrop. vool. sp. 15 mm ø mtr. „	3.50	Vooliku par. riie	1.80
„ „ 20 mm ø mtr.	2.50	Vöörõngad vask ik.	2.75
„ „ 15 mm ø mtr.	2.—	Veejoatoru vasest 38 mm (1½”) „	12.—18.—
Karabiiner keskmine	2.50	„ „ 52 mm (2”) „	13.—27.—
Kirves, töömehe, varreta	3.75	Ämbrid-puldanist	3.50
„ „ nõõriga pu- nutud varrega ja rõngas „	7.—	Vooliku ühend. 38 mm (1½)	6.40
Kirve-tupp nahast	1.45	„ „ 52 mm (2”)	7.50
„ vasest	1.75	„ „ 52 mm (2”) Storz „	7.50
Kummirõngad 2”	—35	„ „ 63 mm (2½)	10.—
„ 3”	—45	Vooliku kartoteegi kaartid	—03
Lipuvarda kullatud otsad	16.—22.50	„ „ 1938. a.	—10
Liidu-märgid, hõbetatud, „ juhatause liikmetele „	1.75	Tuletõrje Korpuse tervitusmarss „	—75
„ bronks, lihtliikmetele „	1.50	Tuletõrje hünni noodid pasuna- koor. kompl.	—60
Rinnamärgid miniatüür, kuld	1.10	Tuletõrje elukoha sildid	—10
„ „ hõbe	1.10	Tulekaitse	—03
Naisvormi riie mtr.	4.60	Liikmekaardi raam.	—25
Signaal-pasunad, suured 42 sm tk.	6.50	Kontrollraam.	—08
„ „ 17 cm. nikeld. „	2.75	Põhikirjad	—05
„ „ 2 hääl.	6.50	Gaasikaitse käsiraamat kõigile „	—40
„ „ mitmehääl. „	10.—15.—	Liikmeks ast. sooviavaldus	—03
Pasunad, väiksed	1.50	Kodukord	—10
Õppepiltide kompl.	1.50	Tuletõrje õpik	—25
Suitsutorbikud	18.—	Jatkredelid	250.—
Suitsutorbiku tagavarafilter	5.75	Pearaamatud: (presspan) 20 lehte Kr.	1.90
„ „ sõjagaaside kurn „	4.—	„ „ 15 „ „	1.60
Tulekahju teatamiskoha sildid	1.25	„ „ 10 „ „	1.35
Teenistus-märgid	1.75	„ „ 6 „ „	1.—
Tõrvikud	—55	Vararaamatud:	
Voolikud-spiraal 52 mm (2) mtr.	8.50	(kõva kaantega) 150 „ „	2.80
„ „ 63 mm (2½) „	11.—	„ „ 100 „ „	2.30
„ „ 74 mm (3) „	17.—	„ „ 50 „ „	1.60
„ väljaviske		„ (presspan) 40 „ „	1.—
„ 38 mm (1½)	1.90	„ 30 „ „	—80
„ 52 mm (2”) kuni 15 atm. „	2.10	„ 20 „ „	—70
— „ — eksport	2.50	Võlgnikkude raamatud:	
		(kõva kaantega) 50 „ „	1.75
		(presspan) 30 „ „	—90
		„ 20 „ „	—80
		Kassa orderid	—40
		Kviitungi raamatud	—40
		Kulude ja tulude jaotuse raamatud mitmes hinnas.	

Mootorpritsid mitmest vabrikust.

Vähemaid summasid kauba tellimisel ehk võla maksmisel, palutakse maksta E. V. Tule-
tõrje Liidu Posti jooksevarvele nr. 323, ehk Eesti „Rahvapanga“ jooksevarve nr. 1559,
A/S. Krediit panga jooksevarvele nr. 17.564.
Kauba ostmise juures palutakse ette näidata ühingu volitus ehk tõendus, sest E. V. T.
Liidu kauba laost müüakse ainult Liidu liikmetele!

EESTI TULETÖRJE

K U U K I R I

:: Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liidu häälekandja ::

Vastutav toimetaja: Albert Luht.

Tegev toimetaja Ernst Tetsmann.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Narva mnt. 12.
Telefon 312-65. Toimetuse kõnetund kell 12—14.
Aadress igasugustele saadetistele: Tallinn,
Narva mnt. 12. Kuukiri „Eesti Tuletõrje“

Tellimishind: aastatellijale 1 kr. 50 senti.

Üksiknumber 15 senti.

Talitus avatud äripäevadel kell 9—16.

Väljaandja: Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liit.

Nr. 9 (164).

1938 September

6. (16.) aastakäik.

Sisu:

Eesti vabatahtlik tuletõrje 1937. a. — Kulude liigitus tuletõrjeühingutes. — Tuletõrje hällitus. — Psühholoogilised tegurid tuletõrje töös. — Kolm nädalat Soome tuletõrjepealike koolis. Taani tuletõrjest. — Kaks vanemat Soome tuletõrjet jne. jne.

Eesti vabatahtlik tuletõrje 1937 a.

Tuletõrjeühingute 1937. aasta aruanded on kokku võetud, saadud arvud annavad pildi meie tuletõrje tegevusest ja seisukorrast 1937. aastal.

Tuletõrjeühingute arv. Aruandeid on saadud 396 vabatahtliku tuletõrjeühingult. Nii palju on meil praegu tuletõrjeühinguid. 1936. aastal oli neid üle kuuesaja, kuid uue tuletõrjeseaduse nõudel pidid ühes omavalitsuse piirkonnas tegutseda vabatahtlikud tuletõrjeühingud liituma ja nii vähenes nende arv üle kaheksaja ühingu, järele jäi 396 vabatahtlikku tuletõrjeühingut.

Tuletõrjeühinguid oli:

	brigaadi	piirkonnas	1	ühing
Tallinna	„	„	1	„
Tartu	„	„	1	„
Harjumaa	„	„	46	„
Läänemaa	„	„	35	„
Saaremaa	„	„	18	„
Virumaa	„	„	24	„
Järvamaa	„	„	23	„
Narva	„	„	20	„
Tartumaa	„	„	69	„
Valgamaa	„	„	21	„
Viljandimaa	„	„	38	„
Pärnumaa	„	„	44	„
Võrumaa	„	„	44	„
Petserimaa	„	„	12	„

Kokku 396 ühingut

Vabrikute ja eraettevõtete tuletõrjete arv on aga tõusnud viie üksuse võrra. 1936. a. algul oli neid 12, nüüd 17. Kuid vabrikute ja eraettevõtete tuletõrjed ühes nende liikmete ja abinõudega on siin arvestamata. Siin toodud arvud puudutavad ainult vabatahtlikke tuletõrjeühinguid.

Liikmed. Aruannete järele oli 396 ühingul 1937. aasta lõpul kokku 62.229 tegevliiget (võrdluseks nimetame, et 1936. a. lõpul oli tegevliikmeid 55.718 ja 1934. aastal 46.189, sama palju oli ka 1933. aastal). Toetajaliikmeid oli 1937. a. 3518 l. (1936. aastal 3958 l., 1934. a. 3627 l.). Auliikmeid oli 1934. a. 470, nüüd neid võib olla umbes 600 (auliikmete arvu pole 1937. a. kokku võetud). Nii oleks meie vabatahtlik tuletõrje pere (tegev-, toetaja- ja auliikmed) kokku 66.347 hinge suur. Siia juure pole arvatud kõik noorliikmed ja need, kes vabatahtlikult on tegevad vabrikute ja eraettevõtete tuletõrjeüksustes.

Brigaadide järgi oli ühingutes liikmeid:

	1937. aastal	1936. aastal	tegev-	toet.-	tegev-	toet.-
	liikm.	liikm.	liikm.	liikm.	liikm.	liikm.
Tallinna brigaad	978	25	1 012	111		
Tartu brigaad	636	85	636	85		
Harjumaa „	7 107	186	5 956	148		
Läänemaa „	4 927	356	4 589	269		

	1937. aastal		1936. aastal	
	tegev- liikm.	toet.- liikm.	tegev- liikm.	toet.- liikm.
Saaremaa	3 060	77	2 541	57
Virumaa	5 011	252	4 573	501
Järvamaa	5 715	205	5 802	332
Narva	4 645	866	4 522	957
Tartumaa	8 660	550	7 410	474
Valgamaa	2 251	219	2 044	255
Viljandimaa	6 382	316	5 589	280
Pärnumaa	4 504	174	4 023	314
Võrumaa	4 739	145	4 059	103
Petserimaa	3 614	62	2 962	72
Kokku	62 229	3518	55 718	3958

Kõigis brigaadides on liikmete arv tõusnud peale Tallinna ja Järvamaa brigaadi.

Vabatahtliku tuletõrje liikmete arv on ühe aasta jooksul kasvanud üle 6000 uue liikmega. Nelja aasta jooksul on liikmete arv suurenenud 20.156 uue liikmega.

See suur liikmete arvu suurenemine on sündinud peaaesjalikult maal. Linnades on liikmete arv jäänud endiseks, Tallinnas on see koguni tagasi läinud. 1936. aastal oli Tallinnas 1012 tegevliiget ja 111 toetajaliiget, 1937. a. oli 978 tegevliiget ja 25 toetajaliiget. Tagurpidi minek Tallinnas on seletatav vast sellega, et Tallinnas likvideerus Tallinna Noortemeeste tuletõrjeühing. — Maal on tuletõrjeühingute liikmete arv kasvanud huvi kasvamisega tuletõrjeasjanduse vastu, eriti ka uute nais-tuletõrje üksuste ja uute tuletõrjekogude juure asutamise. Toetajaliikmete arv on aga tagasi läinud, nähtavasti ei ole ühingud küllalt tähelepanu pööranud toetajaliikmete kogumisele.

Tulekustutamisinõud. Vabatahtlikul tuletõrjel oli 1937. aastal 78 autot (1936. aastal 78 autot, 1934. a. oli 24 autopritsi, 1 auto käsipritside veoks ja 23 autot mootorpritside ja tuletõrjujate veoks), 113 mootorpritsi (1936. a. 101 mootorpritsi, 1934. a. 63 mootorpritsi), 1579 käsipritsi ühingute omandused ja 100 käsipritsi tarvitada, kokku 1679 käsipritsi (1936. a. oli 1493 ühingute oma käsipritsi ja 131 kasutada olevat, kokku 1624 käsipritsi, 1934. a. 1620 käsipritsi), 1389 hüdropulti (1936. a. 1122 hüdropulti, 1934. a. 860 hüdropulti), 115.563 meetrit survevoolikuid (1936. a. 106.540 meetrit, 1934. aastal 99.088 meetrit), 9051 meetrit imevoolikuid (1936. a. 8232 meetrit).

Autosid ja mootorpritsi oli:

	1937. aastal		1936. aastal	
	autosid	m.-pritsi	autosid	m.-pritsi
Tallinna brigaadis	8	6	10	7
Tartu	9	4	7	4
Harjumaa	4	13	4	10
Läänemaa	4	5	5	5
Saaremaa	2	2	2	1
Virumaa	6	12	6	10
Järvamaa	7	13	7	11
Narva	7	12	7	8
Tartumaa	3	11	1	9
Valgamaa	4	5	5	4
Viljandimaa	8	9	11	10
Pärnumaa	9	10	8	10
Võrumaa	5	8	3	10
Petserimaa	2	3	2	2
Kokku	78	113	78	101

Arvud näitavad, et tulekustutamisinõud täienevad iga aastaga. Nelja aasta jooksul, 1934 — 1937. aasta lõpuni on juurde muretsetud 29 autot, 50 mootorpritsi, 59 käsipritsi, 529 hüdropulti ja 16.475 meetrit voolikuid. Eriti tuleb rõhustada mootorpritside ja autode juuremuretsemise üle, kuid hüdropulte on meie tuletõrjeühingutel ikka veel vähe, neid peaks olema mitu korda rohkem.

Survevoolikuid oli ühe pritsi kohta, kõik mootor- ja käsipritsid kokku arvatult, keskmiselt 64 meetrit (1934. a. 45,9 meetrit, 1928. a. 42 meetrit). Voolikute pikkus on kasvanud ligi ühe kolmandiku võrra, kuid jätab veel küllalt soovida. Igal käsipritsil peaks olema vähemalt 90—105 meetrit voolikuid, mootorpritsil 210—225 meetrit. Nii läheks meie tuletõrjele veel vaja 80.000—90.000 meetrit survevoolikuid.

Hälituspasunaid oli 1937. a. 4839 (1936. a. 4144 ja 1933. a. 1702 hälituspasunat). Hälituspasunate arv on viie aasta jooksul ligi kolmekordseks kasvanud.

Tuletõrjujate varustus. 1937. aastal oli vabatahtlikul tuletõrjel 6105 kiivrit (1936. a. — 6209 kiivrit), 15.473 mütsi (1936. a. 13.099 mütsi), 8810 vormikuube (1936. a. 8920 vormikuube) ja 8969 vööd (1936. a. 9022 vööd).

Kuigi juure arvata need kiivrid, mütsid, vormiriietused ja vööd, mida paljud tuletõrjujad endale isiklikult omal kulul on muretsetud, peame siiski tunnistama, et $\frac{3}{4}$ tuletõrjujatel pole seni veel vormimütsigi olnud, vähem kui $\frac{1}{7}$ on vormikuued ja vööd. — Vormiriietuse ja kõige-

pealt isikliku varustuse (vööde, kiivrite jne.) muretsemine seisab meil veel täielikult ees. Kõigepealt tuleks muretseda tööriietus.

Tuletõrje tegevus. 1937. aastal on vabatahtlik tuletõrje osa võtnud 907 kahjutule kustutamisest (1936. a. 958 kahjutule kustutamisest). Neist olid 355 suurkahjutuld, 351 keskmist ja 203 väikest kahjutuld. Need arvud lähevad lahku 1937. aasta kahjutulede üldarvust, sest niipalju kahjutulesid ei olnudki 1937. aastal. Lahkumine on seletatav sellega, et paljud tuletõrjeühingud abistasid üksteist ja olid tuld kustutamas ühel ja samal kahjutulel. Üldse oli tuletõrjeühingutel 1937. aasta jooksul 225 abistamist väljaspool oma tegevuspiirkonda. Kui need abistamised kahjutulede üldarvust 907 maha arvata, jääb järele 682 kahjutuld, mis läheb kokku Riigi statistika keskbüroo andmetega (699 kahjutuld 1937. a.).

Üldhälitusi, manöövreid ja harjutusi oli vabatahtlikul tuletõrjel kokku 3269 korda ja valvekordasid 13.570, kokku 17.734 tegevusjuhtu, millest võtsid osa kokku 236.060 tuletõrjujat (1936. a. oli harjutusi 3180 ja osa võttis nendest 120.168 tuletõrjujat, valvekordi pole 1936. a. kokku võetud).

Tuleb mainida, et harjutused ja õppe-tegevus läheb iga aastaga elavamaks ja osavõtu-rikkamaks.

Tuletõrjeühingute sissetulekud. 1937. aastal oli tuletõrjeühingutel sissetulekuid järgmistest allikatest:

Liikmemaksud:

Tegevliikmetelt	Kr. 15.854.58
Toetajaliikmetelt	„ 3.499.—
Kokku	Kr. 19.353.58 või 2,7%.

Toetused:

Tuletõrjekapitalist	Kr. 63.419.86
Omavalitsustelt	„ 82.105.61
Kindlustusseltsidelt	„ 15.584.63
Kokku	Kr. 161.110.10 või 22,2%.
Korjandusest	62.945.21 8,3%
Pidudest ja	
loteriidest	215.360.11 29,7%
Muudest alli-	
katest	184.033.05 25,5%
Laenudest	85.120.09 11,6%

Kokku oli ühingutel sissetulekuid 727.922.14 — 100%.

Tegevliikme maks on keskmiselt 25,5 senti liikmelt (1933. a. oli see keskmiselt 24,6 senti). Liikmemaks on õige veidi tõusnud, kuid on üldiselt siiski veel väga väike. Seda tuleks ja võiks tõsta. Toetajaliikmed on keskmiselt maksanud pisut vähem kui üks kroon liikmelt.

Toetussummad on üldiselt kasvanud, kuid nende osatähtsus langenud. 1934. a. tegid toetussummad ühingute üldisest sissetulekust välja 34%, 1937. aastal aga 22,2%. Omavalitsuste toetus on suuresti tõusnud, 1934. a. oli see 31.880,77 krooni, nüüd aga 82.105.61 kr., samuti on tõusnud tuletõrjekapitali toetus 18.275 kroonilt 63.419.86 kroonini. Endiseks on jäänud kindlustusseltside toetus, see on sama suur kui oli 1934. aastal (1937. a. 15.584.63 kr., 1934. a. 15.081.45 kr.), aga väiksem kui näiteks 1931. a., mil tuletõrjeühingud said kindlustusseltsidelt 18.000 krooni. Pärast tuletõrje toetamise maksu sisseseadmist vähendasid kindlustusseltsid oma toetussummasid, nimelt suuremad ettevõtted, kuna maa vastastikused-kindlustusseltsid oma toetussummasid on suurendanudki. — Meie suured kindlustusseltsid tunnevad kahjuks liig vähe huvi tuletõrjetegevuse ja põlemiste vastu. Need on puht ärilised ettevõtted.

Suurema osa oma sissetulekutest (66,2%) on tuletõrjeühingud ise hankinud rahva käest. Pidud — kui nendest kulud maha arvata, on annud puhast tulu Kr. 162.058.71, see on rohkem, kui kõik toetussummad kokku.

Oma tarviduste rahuldamiseks on tuletõrjeühingud pidanud tegema laenusid kogusummas Kr. 85.120.09 ehk 11,6% oma üldsissetulekutest.

Tuletõrjeühingute väljaminekud olid 1937. aastal järgmised:

Tehnilised kulud	Kr. 45.807.45	või 6,6%
Pritsikuuride üür ja muud „	13.758.32	„ 1,9 „
Palgad	20.091.52	„ 2,9 „
Uute abinõude		
muretsemiseks	168.320.97	„ 24,5 „
Võla tasumiseks	124.843.09	„ 18,0 „
EVT Liidu liikmemaks	3.269.51	„ 0,5 „
Kantseleikulud	17.955.98	„ 2,5 „
Pidukulud	53.301.40	„ 7,6 „
Mitmesugused kulud	247.738.71	„ 35,5 „
Kokku	Kr. 695.086.95	— 100 %.

Ühingute väljaminekud näitavad, et on oldud kokkuhoidlikud, ei ole tehtud asjatuid kulusid. Sissetulekud olid suuremad kui väljaminekud, laenusid tasuta rohkem

ära, kui juure laenati. Meie vanad aruande plangid ei ole ajakohased, seepärast on ka mitmesuguste kulude summa liig suur ja meie ei saa selget pilti ühingute väljaminekutest. Uued aruande-plangid toovad siin loodetavasti paranemist.

Eesti vabatahtliku Tuletõrje Liidu liikmemaks teeb ühingute väljaminekutest ainult 0,5%. Seda võiks väga hästi tõsta poole võrra ja Liit võiks selle summa arvel panna ametisse kaks uut instruktorit või korraldada mitu pikaajalist kursust aastas.

Tuletõrjeühingute varandus. Tuletõrjeühingutel oli 1937. aastal:

Liikumata varandust Kr. 1.710.597.14	väärtuses,
Väärtpabereid	8.785.71
Kassas raha	89.547.33
Pangas raha	140.119.16
Võlgasid saada	18.762,63
Inventari (vallasvara) „	2.236.426.06
Mitmesugust	47.755.58
Kokku Kr. 4.251.993.61	väärtuses.

Kui siit tuletõrjeühingute võlad Kr. 388.020.63 ja amortisatsiooni kapitalid Kr. 54.196.08 ja erikapitalid Kr. 94.071 maha

arvata, jääb meie vabatahtlikul tuletõrjel võlgadeta varandust Kr. 3.715.708.90 (1933. a. oli varanduse väärtus 3.544.925).

Kinnisvarasid oli ühingutel: 123½ seltsimaja, 87 pritsimaja ja 294 pritsikuuri. — Näib, et väga paljudel tuletõrjeühingutel puuduvad veel oma pritsikuurid, seltsimaju omandavad ligemale ⅓ ühinguid

Üldiselt meie tuletõrjeühingud on jõukad ja majanduslikult kindlustatud seltskondlikud organisatsioonid, kuid nende tarvitused ja nõuded on veel suured. Veel on vaja suur hulk mootorpritsse, suur hulk voolikuid, on vaja kõigepealt tööriistusega varustada tuletõrjujaid, on vaja ehitada veel terve rida pritsikuure ja seltsimaju. Kõigeks selleks on vaja miljoneid kroone. Meie tuletõrjel tuleb endisest veel rohkem pingutada ja töötada kogu jõuga, et hoida ja tõsta meie tuletõrjet ajakõrgusele.

Senised aruandelehed, kahjuks ei luba saada üksikasjalisemat ülevaadet meie tuletõrje tegevusest ja elust. Uued aruandelehed annavad palju täielikumaa ülevaate ja seda loodame anda meie lugejatele järgmisel aastal.

E. T.

Kulude liigitus tuletõrjeühingutes

E. Suigusaar,
EVT Liidu raamatupidaja.

Käesoleval aastal kinnitas Siseminister tuletõrjeühingute uue aasta-aruande vormi ja kinnitatud vormi kohaselt tulevad koostada 1938. a. aruanded.

Aruande koostamine on lihtsam, kui tarvilikud raamatud peetud.

Aasta jooksul on ühingutes paljudel kordadel ühesuguse iseloomuga kulused. Need on tarvis liigitada vastavalt kulu iseloomule, et saada aasta-aruande jaoks tarvilik materjal.

Kulude liigitamiseks tuleks tarvitusele võtta kulude jaotuse raamat, mille üksikute jaotuste kokkuvõtted annavadki aruandele tarvisminevad summad.

Aruandes tuleksid kulud asetada üksikute punktide alla järgmiselt:

I Tuletõrje ülesannete täitmine.

- Raudvara korrashoid. Raudvara nõuab parandamist, ja seepärast asetatakse selle punkti alla raudvara parandamiseks tarvitatud materjalide ostukulud ja paranda-

ja töötasu. Ka raudvara puhastuskulud kuuluvad selle liigituse alla (puhastusmaterjal). Kui raudvara järelvalve nõuab kuluseid, siis kuuluvad siia ka need kulud.

Mõned ühingud kasutavad laenatud raudvara, ja kui selle korrashoiuks ühing teeb kulutusi, ja kasutamislepingu järele ühing peab ka raudvara korrashoiu kulud kandma, siis ka need kulud kantakse raudvara korrashoiu kulude alla.

- Raudvara tegevuskulud. Siia kuuluvad raudvara-masinate tegevuse juures äratarvitatud määrdeained ja käivitamiseks äratarvitatud õlid, raudvara veokulud tegevuspaigale ja tagasi. Kui ühingul on palgaline autojuht või motorist, siis nende palkadeks makstud summad moodustavad ka raudvara tegevuskulu.

Raudvara muutub tegevusega kõlbmatuks, selletõttu tuleks kõlbmatu raudvara mahakirjutused näidata ka raudvara tegevuskuluna.

- d) Veevõtukohtade soetamine, korrashoid ja järelvalve. Siia kuuluvad veevõtukohtade ehituskulud — materjalid ja hilisemad parandus- ja korrashoiukulud ning järelvalve.
- e) Pritsimajade ja kuuride korrashoid. Siia arvata parandused, parandusmaterjal, üür, küte, valgustus, kojamehe palk, ruumide puhastamiseks tarvitatud puhastusvahendid, nagu harjad, luuad jne.
- g) Rakenduskonna väljaõpe. Kursuste kulud, nagu lektorite sõidu- ja päevarahad, ülalpidamine, kursusteks tarvisminevate õppevahendite üür ja vedu moodustavad selle kuluderühmituse. Niisama skeemide ja tabelite valmistamine, Liidu kalendrid, katsekavad, „Eesti Tuletõrje“ ja muu kirjandus, väljaõppeks tarvitatud ruumide üür, valgustus ja küte.
Kui ühingu „Eesti Tuletõrje“ köidetakse ja alal hoitakse, siis tuleks „Eesti Tuletõrje“ arvestada vallasvara arvel.
- h) Tuletõrjevalve kulud. Need on kulud, mis seoses valve korraldamisega.

II Toetuse hankimine seltskonnalt.

- a) Tuletõrjeliste ja sportlike harjutustega, mängudega ning võistlustega etenduste puudujäägid.
Kõigi eelnimetatud ettevõtete üle koostatakse aruanded, millede juure lisatakse kulusid ja tulusid tõendavad dokumendid. On aruanne lõpetatud puudujäägiga, siis puudujääk kuulub selle liigituse alla.
- b) Pidude ja näitemüükide puudujäägid. Aruanded koostatakse nagu punktis a nimetatud ja puudujääk oleks siis käesoleva liigituse kulu.
- d) Korjanduskulud. Siia arvata kõik kulud, mis seotud korjandusloa muretsemisega ja korjanduse läbi viimisega, nagu reklaam ajalehtedes, müürilehed, korjanduslehed,

korjandusmaterjal, korjanduskarpide üür, korjanduskarpide parandus.

- e) Loterii. kulud. Nendeks lugeda loterii loa muretsemisega seoses olevad kulud, loteriipiletite trükkimine, reklaam, loosiratastega ühendusesolevad kulud, loteriiõitudeks ostetud asjad, loterii pidamisel ruumide üür jne.

III Alalised ettevõtted.

- a) Seltsi- ja rahvamaja ning teiste erihoonete korrashoid, remondid, remondiks tarvitatud materjal ja remondiga seoses olevad töötasud, üür, küttepuud, nende vedu ja hoiukulud, valgustus — elekter, lambid, petrooleum.

Kui seltsi- või rahvamajas on kojamees, siis kojamehe palk, ruumide puhastusvahendid, maksud omavalitsusele jne.

- b) Einelaua kulud. Einelauapidaja tasu, einelaua küte, valgustus, puhastus. (Kui einelaud on ühekordne, siis tuleks koostada igakord einelaua aruanne ja puudujääk arvestada nimetatud punkti all kui alalise einelaua kulu.)
- d) Teised alalised ettevõtted. Siia kuuluvad kulud, mis seoses teiste ühingu ettevõtetega, nagu kino, võõrastemaja jne. korraldamisega.

IV Asjaajamine ja arvepidamine.

- a) Tuletõrjeühingu ja rakenduskonna kantseleikulud. Need on kantseleis tarvitatud raamatud, paber, tint, suled, trükitööd, asjaajaja töötasu, postikulud postikulude raamatu järgi, telefon, telegraaf, kantselei üür, puhastus, valgustus ja küte.
- b) Sõidu- ja päevarahad. Siia kuuluvad ühingu tegelaste sõidukulud ühingu asjaajamistel ja esindustel, niisama ka päevarahad, kui neid makstakse.
- d) E. V. Tuletõrje Liidu liikmemaks. Liidu liikmemaksu suurus määratakse Liidu peakoosolekul, niisama ka tasumise viimane tähtpäev.

V Liikmeskonna kulud.

- a) Abiandmise- ja matusekassa toetus. Ühingu toetused abiandmise- ja matusekassale.
- b) Teenete-, au- ja muud erimärgid. Kulud, mis seoses eelnimetatud märkide annetamisega ühingu liikmetele.
- d) Kiituskirjad. Siia arvata kiituskirjaplankettide omandamise- ja valmistamiskulud.
- e) Rahaline autasu. Selleks ühing võib anda liikmetele 3% aasta kulude eelarvest (vt. kodukord, § 14).

VI Mitmesugused kulud.

- a) Tulekindlustus. Kindlustusseltside-

le makstud varade kindlustuspreemiad.

- b) Makstud %%. Need on kõik laenu- dega ühenduses olevad kulud, nagu protsendid, porto, vekslipaberid.
- d) Juhuslikud kulud. Kulud, mida ei saa iseloomult liigitada eelnimetatud jaotuste alla ja mis on erakorralised, nagu varguse läbi kaduma läinud varade mahakirjutused, kohtukulud jne.

Niisama tuleks liigitada ka kõik saadud tulud tulude iseloomu järele. Tulude liigitusest edaspidi „Eesti Tuletõrjes“.

Olgu siinjuures tähendatud, et tulude ja kulude liigituste jaoks on Liidus müügil vastavad raamatud.

Tuletõrjehäilitus

E. Haljasmaa.

Tartumaa brig. tulek. pealik.

Mida kiirem on tuleõnnetuse korral abi, seda tõhusam ja tagajärjekam on tõrje tulemus. Ja ainult peensusteni läbimõeldud ning väljatöötatud hälituskava kaudu suudetakse rakenduskind kiirelt õnnetuspai- gale koondada.

Linnas on olukord lihtsam. Maal aga, kus elatakse märksa suurematel vahemaadel üksteisest, metsade ja laante taga ja kus tavaliselt puudub ka telefon ja mootorliikumisvahendid omab otstarbekas alarmikava märksa suurema tähtsuse.

Sundmäärustes tuleõnnetuse vastu võitlemiseks maal, missugused kehtinud juba ligi 10 aastat, on alarmimise viisidena märgitud: tugevajõuline helisignaal — lokulaud, signaalpasun või mõni muu, kohaliku vallaomavalitsuse määramisel.

Selles osas on sundmäärus kahjuks paljude omavalitsuste poolt üsna pealiskaudselt täidetud. Paremalt juhtumil on tehtud teatavaks, et tuleb ülesseada lokulaud — ja see on kõik. Väga vähe on aga kohti kus selle kümne aasta kestes on kontrollitud, kas lokulauad on ka olemas. Samuti ka seda, kas alarmimehhanism töötab korralikult ja hälitab kogu omavalitsuse piirkonna. Ka seda oleks veel vähe.

Koos kohaliku tuletõrjehübiga tuleks vald jagada rajoonidesse, ja vastavalt igale rajoonile määrata oma erisignaal. See on väga tähtis, et kiirendada ja kergendada tuletõrje õnnetuskohale tulekut ning vältida ekslemist ajal, kus iga sekund on kal-

lis. Eriti tuleb rõhutada, et kuulnud signaali tuleb anda edasi, kuni naabrid on alarmeeritud.

Peale lokulaua peab olema sundmääruse kohaselt talu või majaomanikul kustutamise tarvis: 1) pang, 2) veevaat või tõrs (100 lt.), 3) pootshaagid, mille raudosa vähemalt 1 meeter pikk, 4) raudkang, 5) kiiver ja 6) kaks redelit (üks 4 mtr. pikk, teine kõrgema hoone katuse räästa ulatuseni). Need on nõuded ja palju teisi veel. Aga kas ja kuidas on nende täitmist kontrollitud? Peab tunnistama — väga paljudes kohtades üldse mitte. Seda tuleb aga teha. Ja nimelt nii, et alul anda puuduste kõrvaldamiseks tähtaeg; karistusparagrahvi kasutatagu alles hiljem.

Järelvalve kohustus lasub vallavanelmal, tema abidel, tuletõrjeühingu juhatuse liikmetel ja politseil.

Valvajaid on palju. Kuid üks loodab ühele, teine teisele ning üle hulga jääbki kontroll teostamata. See on aga halb.

Tarvis oleks aga iga vallavalitsuse piirkonda tulekaitse pealiku koht, kes algatavana juhiks tulekaitse tööd ja tegevust.

Siin seisab suur tööväli. Ilmekalt tõendab seda mulluste kahjutulede statistika. Suuremal osal kahjutuledele oli põhjuseks hooletus, korratud tuleasemed, sädemed.

Sundmääruse täitmise järele järelevalve teostamist tuleks algatada tuletõrjeühingu juhatusel.

Psühholoogilised tegurid tuletõrje töös

Leo Pesonen.

(Järg.)

Kontroll.

Kõiki tulekustutamise abinõusid tuleb teatud aja järgi kontrollida ja katsetada, olgugi need vaid lihtsad tuletõrjeämbrid. Ka need võivad ajajooksul läbi roostetada või määratud paigast ära viidud olla.

Tuletõrjeabinõude järelevalvet ja katsetamist peavad toimetama selleks määratud isikud ja mitte siis, kui see neile meele tuleb, vaid kindla aja möödumisel. Tähtaegadel korduv tegevus muutub vähehaaval harjumuseks ja unustamiseoht kaob pikapeale hoopis. Kontrollimise päevadeks tuleb määrata seesugused mis hõlpsasti seisavad meeles.

Eelpool sai juba nimetatud, et seesugusel juhusel, kui on tegemist pikema vaheajaga, näiteks keemiliste-kustutajate uuesti laadimisega, tuleb kustutaja asetuspaiga juure ülles riputada tabel, kus on märgitud tähtajad, millal tuleb aparaat uuesti laadida ja seega on ka teada mis ajani ta on täiesti korras.

Automaatsprinklerid.

Automaat-sprinkleri suur paremus on selles, et selle tegevusele ei mõjuta inimese ehmatus ega muud inimlikud tegurid. See tegutseb ka seal, kuhu inimene mürgise-suitsu või plahvatusohu pärast ei saa või ei julge minna. Sprinkleriseade on inimese tegevusest olenev ainult niipalju, et selle plaani koostamisel võib juhtuda mõni viga, või selle hooldamisel — hooletust, kuid need ohud on väga väikesed, kuna plaanitegija kui ka hooldaja on kutselised isikud.

Teine suur paremus on see, et sprinkleriseadmega on ühendatud ka automaatne hälitusseade. Isetoimuv seade kustutab ise tule, kuid kindluse mõttes hälitab ka veel tuletõrje.

Tuhakastid, jätete ja pühkimiskaltsude nõud jne.

Ei aita veel sellest, et tarvitusele võetakse metallist tuha- ja puhastus-kaltsude nõud, vaid tuleb arvesse võtta inimese laiskust ja kalduvust talitada ebaõigesti.

Tuhakast tuleb paigutada seesugusesse kohta, kuhu on hõlpus juurepääs. See koht peab olema seesugune, et ümborus ei oleks hädaohus, ehkki tuhakasti

vahest kallataks hõõguvaid süsi või muud kuiva põlevat prahti. Teadagi peaks tuhakastil olema pealkiri: „Ainult tuha jaoks“ kuid sellest hoolimata on võimalus, et tuhakasti viiakse ka muid jätteid, kas või filmi tükke. Ka siin tuleb asja nii korraldada, et hädaohtu ei tuleks, olgugi et talitatakse ebaõigesti.

Puhastus-kaltsude ja jätetenõude kaaned ja luugid peavad olema seesugused, et neid on hõlpus avada ja et need vajuvad iseenesest kinni.

Töökojaruumes, kui tööd tehes sünnib tuldkartvaid jätteid nagu filmi- või tselluloidist otsi, peab jätetenõu olema ilma kaaneta, kuid nõus peetagu vett, nii et vesi moodustaks „kaane“.

Tulekindlad-uksed.

Tulekindlate-uste küsimust on harutatud juba nii palju, et lõpuks on saadud peaaegu täiuslik, isesulguv tulekindel-uks. Sellest hoolimata ehitatakse ikka veel igasuguseid raskeid hingedega uksi. Loodetakse, et küll need peetakse kinni, kui kõrval on kiri: „Uks tuleb alati kinni panna,“ või et küll neid jõutakse kahjutulejuhtumil sulgeda. See on iseenda petmine, sest tegelik elu näitab, et tulekindlat-ust, millest on palju käijaid, ei peeta kinni, vaid see on ja jääb lahti ka kahjutulejuhtumil, kuna kellelgi ei tule siis meele seda sulgeda. Nimelt ei tule meele. Tulekindel-uks peab siis olema isesulguv. Kahekordse tulekindlaukse juures võiks üks olla hingedega uks, aga teine ilmtingimata isesulguv.

Tulekindel-eesriie teatris.

Väga harilik juhtumine on, et teatri kahjutulel jääb tulekindel-eesriie alla laskmata. Selle vältimiseks peab kaitse-eesriie olema seesugune, et ta soojuse mõjul ise sulguks nagu tulekindel-uks. Kuid sellest ei aita, sest kabuhirmu (paanika) ärahoidmiseks tuleb kaitse-eesriie kohe alguses alla lasta, nii et rahvas saaks rahulikult väljuda. Kaitse-eesriide allalaskmine peab siis sündima inimese juhtimisel ja teine allalaskmise seadeldis peab olema väljaspool näitelava.

Kaitse-eesriide kontrollimine on küll paljudes teatrites hästi korraldatud, ni-

melt sellega, et kaitse-eesriie lastakse vähe aega enne etendust alla, nii et publik seda näeks. See kontrollimine ja rahva rahustamine on aga siis puha pettus, kui isik, kelle hooleks on kaitseesriide allalaskmine, selle ülalolemise ajal lahkub oma kohalt. Mitmes teatris on kaitseesriide korraldajaks keegi lavatöölaine, kes vaheajal aitab näiteseinu paigale panna ja etenduse ajal viibib kusagil puhkeruumis või valmistab järgmise vaatuse näiteseinade korraldamist. Kahjutule sattudes unustab ta oma ülesande või ei pääse enam kaitseesriide juure.

Õige oleks, kui kaitseesriie alla lastaks igal vaheajal, siis peaks selle allalaskja olema alati kohal. Tema koht peaks olema piiratud aiaga ja temale tuleks meele vajutada, et tema ei tohi kunagi omalt kohalt lahkuda, ka mitte tule lahti puhkedes, enne kui kaitseesriie on alla lastud. Kindlam oleks, kui kaitseesriide allalaskmist korraldaks üks tuletõrje valvur, ehkki selle läbi tuleks valvet suurendada ühe mehe võrra.

Suitsetamise keeld.

Tuleb kohe alguses tunnistada, et meil on suitsetamise keeldu liig palju. Suitsetamine ei ole hädaohtlik, kui suitsetamise kohas oleks ainult korralikud nõud, kuhu panna tuletiku- ja suitsuotsad. Olen arvamises, et kõigis kohtades, peale nende, kus on karta plahvatusohtu, võiks lubada suitsetamist, kuid tuleks korraldada suuri korralikke nõusid tuletiku- ja suitsuotsade jaoks. Palju hõlpsam oleks valvata, et tuletiku- ja suitsuotsi ei visataks mujale, kui takistada suitsumehi suitsetamast. Nii viisi lubatud suitsetamine tekitaks kindlasti vähem kahjutulesid kui suitsetamise keelu ajal salaja suitsetamine. Salaja suitsetamisel on see hädaoht, et avalikuks tuleku kartusel pistetakse hõõguv paberossi- või sigaretiots kuskile, kus see võib tekitada kahjutule.

Suitsetamine tuleks keelata ainult seesugustes kohtades, kus igasuguse lahtise tule tarvitamine oleks plahvatusohtu tõttu hädaohtlik. Muudes kohtades, kus on ainult süttimisohu, tuleks suitsetamiseks korraldada määratud paigad, kus on kättesaadavad ja sobivad tuhanõud tuletikude ja suitsuotsade jaoks ning muidugi ka sile ja puhas põrand. Kui need kohad oleks veel märgitud sildiga „Siin on lubatud suitsetamine“ ja mujal oleksid juhtsildid, et „Suitsetamine on lubatud seal

ja seal...“ siis mõjuks see palju paremini kartusele suitsetada keelatud kohal ja hoolimatule tuletiku- ja suitsuotsade äraviskamisele. Lisaks ei pandaks patust inimest nii suurele proovile, kui on tingimusteta suitsetamise keeld. Neis kohtades, kus lahtise tule tarvitamine on plahvatusohtu tõttu keelatud, tuleks see keeld märkida hoiatustähisele: „Plahvatusoht! Lahtise tule tarvitamine ja suitsetamine elukardetav.“ Tähisele tuleks juure lisada hirmuäratav pilt plahvatusesest, siis mõjuks see igauhele hoiatavalt.

Pööningu ja keldri valgustus

Hulk kahjutulesid juhtub seetõttu, et tuletikke kraapides, või lahtise küünla- ja lambitulega käiakse pimedal ajal pööningul või keldris.

Täielik keeld on asjatu, sest inimene võib pimedas komistada. Palju parem on korraldada neis paigus korraline valgustus; siis inimene ei tarvita hädavalgustusabinõusid, kui tal sama hõlpsasti on saadaval korralik valgustus.

Kõige parem on varustada keldrid ja pööningud elektrivalgustusega. Et valgustust ei unustataks põlema, tuleks katkestaja (kontakt) asetada väljaspoole ja nähtavasse kohta ning varustada see punase kontroll-lambiga, mis näitaks, millal vool on peal.

Kui ei ole elektrivalgustust, siis tuleb keldris ja pööningul käijate jaoks valmis panna elektri-taskulamp, ehkki hea tormilatern on pea sama kindel. Lamp ja latern olgu samas paigas, kus on keldri- või pööninguvõti.

Kinohoone ja filmikast.

Ehkki kinomehaanik on kutseline ametimees, tuleb siiski arvesse võtta, et ta on siiski harilik inimene. Üsna sagedane on nähe, et tulekindlast filmikastist hoolimata on kogu filmi tagavara mugavuse ja hõlbustuse tõttu aparaadi lauale asetatud. Olen ise näinud terve eeskava filme — lahtiselt laual — lasteetenduse ajal. Olgugi kinoaparaat kuitahes ajakohane ja tulekindel, kuid film või ka kogu filmitagavara võib põlema süttida. Sellepärast tuleks kino aparaadiruum ehitada nii nagu hea ahi, nii et seal võiks ilma hädaohuta rahvale kui ka hoonele põletada filme!

Aparaadiruum peab olema täiesti tulekindel ja suitsutihe ja muudest ruumidest

eraldatud. Seal peab olema tulekindel „suitsukorsten“, mille peldid tule lahtipääsemisel ise avaneksid ja viiksid põlemisgaasid ja suitsu taeva alla. Valgustus- ja näiteavaused peaksid olema varustatud suitsutiheda klaasiga ja nende kaitseluugid peaksid iseendast sulguma kui filmilint plahvatub põlema. Kaitseluuke ja suitsupelte peaks saama korraldada ka väljastpoolt aparaadiruumi.

Kinomehaaniku käed võivad tulekustutamise katsel saada põletishaavu, seepärast peab aparaadiruumi üks olema avatav ka ilma käte abita, kuid see peab iseenesest sulguma, niipea kui mehaanik on tulnud välja. Üks peab väljuma otse õue, nii et ukse lahti jäädes suits ja mürgised gaasid ei pääseks teistesse ruumidesse.

Tuleb siis oletada, et aparaadiruumis võib juhtuda tõsine filmipõlemine. Kuid rahva meelerahu säilitamiseks ja kallihinnalise filmi kaitses tuleb hädaohu võimalust niipalju piirata, kui iganes võimalik. Aparaat tuleb varustada seadmega, mis ei lase tuld sattuda filmirullisse. Igal tingimusel tulevad teised filmirullid, peale selle, mis on näitamisel, hoida tulekindlas kastis. Kuid siin ei aita paljas käsk. Tulekindel filmikast peab olema seesugune, et filme seal hoida oleks hõlpsam kui lahtisel laual. Kastikaan peab olema hõlpsasti avatav ja isesulguv.

Tagavara-(häda)valgustus.

Seesuguses hoones, kus on palju rahvast on valgustus-häired hädaohtlikud. See võib tekitada ehmatus ja paanikat ning kui rahvas hakkab pimeduses ustest ja tagavara-ustest väljuma, võib juhtuda õnnetusi ja vigastusi.

Väljaviivatel ustel — teadagi seespool, mitte väljaspool, nagu ise olen ühes kohas näinud, peavad olema väljajuhatavad punased märgutuled, mis on rippumatud igast võimalikust valgustus-häirest. Neil peab olema oma valgustus-allikas, kas akumulaator või patarei.

On tähtis, et tagavara-valgustuse katkestajad oleksid nii kaitstud, et keegi rahva hulgast ega ka teenijaskonnast ei saaks neid eksikombel kustutada või välja lülitada.

Tuleb teha täpset vahet alatipõleva tule ja tagavara- või hädavalgustuse vahel, kus üldine valgustus on etenduse ajal väikseks tehtud ja mida võidakse unustada põlema panna.

Kui näiteks kino aparaadiruumis tekib kahjutuli ja kinomehaanik ei jõua enam vaatamissaali lampe põlema keerata, või on tuli valgustusjuhtmed rikkunud, nii et valgustus kustub, siis peab olema võimalus saali valgustada erijuhtmete kaudu, mis ei puutu tulest rünnatud kohtadesse. Selle valgustuse katkestaja peab olema hõlpsasti juurepääsetavas kohas ja selge valgustatud tähisega varustatud, nii et selle leiab kohe ja kindlasti.

Ühel juhtumil on siis valgustuse eksikombel väljalülitamine ära hoitud sellega, et katkestaja asetatakse lukustatud kappi, kuhu igäüks ei saa minna käperdama. Teisel juhtumil peab valgustuse katkestaja olema võimalikult nähtavas ja hõlpsasti ligipäästavas kohas. See peaks olema väheseги mõtlemise järgi selge, aga sellest hoolimata näeme sagedasti, et nii lihtsad asjadki korraldatakse hoopis vastupididi, mis on jällegi tõenduseks inimese mõtlemise puudulikkusest.

Tuleb veel arvesse võtta, et eelpool seletatud hädavalgustuse korraldus võib olla korraldatud ükskõik missuguses nähtavas kohas, võib see teenijaskonna ehmatus või rahvatungi pärast jääda siiski süütamata. Seepärast peavad käikudes ja trepikodades alati põlema tuled, milliste valgustusjuhtmed ei olene sellest kui aparaadiruumis või vaatajate saalis juhtub kahjutuli. Kindluse mõttes peaks vaatajate-saalis ikkagi põlema mingisugune tuhm valgustus, mis saab voolu erijuhtmete kaudu, nii et vaatajate-saal kahjutule juhtumil ei jääks täiesti pimedaks, kuigi ei süüdataks hädavalgustust.

Enesestki mõista peavad käikude ja vaatajate-saali tume-valgustuse katkestajad olema asetatud nii, et keegi ei pääseks eksikombel või ulakusest kustutama seda valgustust.

Tagavara-valgustus tuleb siis julgestada kolmekordselt. E s i t e k s : kestev valgustus trepikodades ja käikudes, mis on rippumata aparaadiruumist ja mehaanikust ning ka neist juhtmetest, mis annavad voolu saali hämarale valgustusele. T e i s e k s : samast juhtmestikust valgustatav häda-valgustus vaatajate-saalis. K o l m a n d a k s : punased märgutuled väljaviivatel ustel, mis põleksid ka siis, kui kogu linn on pime.

Püsiva tagavara-valgustuse katkestajad 1. ja 3. tulevad siis paigutada kohtadesse, kuhu keegi kõrvaline isik ei pääse käperdama ega eksikombel kustutama.

Hädavalgustuse nr. 2. katkestaja peab aga olema hõlpsasti juurepäästavas ja nähtavas kohas.

Väljapääsud.

Meie ei hakka siin arutama inimeste hulga ja usteavauste ning käikude suhteid, vaid püsime omal alal. Siin tuleb esimeseks arvesse võtta, et kabuhirmu sattunud inimestejõuk on kui ehmunud lambakari, kes oma elu eest võideldes võib muuta metsloomade karjaks. Inimestejõuk tormab pimedast peast ja järelekaalumata kuhu vool viib. Ei aita siis sellest kui hoonel on matemaatiliselt arvestatud hulk uksi ja käike. Tuleb arvesse võtta seda, et rahvahulk ei jagune ühetasaselt kõikidele ustele, vaid tungib enamal või vähemal hulgal nendesse ustesse ja käikudesse, mis ta on harjunud kasutama normaalses oludes.

Näiteks viimasel Madridi teatripõlemisel, tungis kogu rahvas peakäigust välja ja jättis tagavarakäigud täiesti kasutamata.

Palju on päästetud, kui väljapääsud on selgesti nähtavates paikades. Enesestki mõista peab nende peal olema kiri „Väljapääs“ ja põlema punane märgutuli. Kuid sellest siiski ei aita veel, sest rahvas on tõepoolest nii mõtlematu, et ta ei pane seesuguseid asju enamalt tähelegi, ehmatuse ja kabuhirmu lahtipääsedes on hilja hakata pealkirja uurima. Õigusepärast ei peaks olema mingisuguseid „tagavara-väljapääsusi“ ja publik peaks ka normaalsel korral väljuma kõigelahemaid teid kaudu.

Sellel oleks kahekordne psühholoogiline mõjutus. Esiteks rahvas harjuks neid käike tarvitama ja hädasolles väljuks samal viisil kui on harjunud muul ajalgi. Teine tähtis asjaolu on, et teenijad ja uksehoidjad hoiaks need väljapääsud lukustamata. On inimlikult arusaadav, et on raske avada ja sulgeda uksi aastate viisi, mida keegi kunagi ei kasuta. Inimene tunneb kui asjatut tööd tegevat. Uks unub mõnikord lukku. Sel korral ei juhtu midagi. Tuletõrje ülevaatusel uksehoidja avab kiiresti ukse, nii et kontrollijad ei märka midagi ja niiviisi juurdub arvamine, et see tagavarauks on asjatu, ainult tuletõrje kontrolli jaoks ja õigete inimeste kiusamiseks. Ja ikka sagedamini peetakse uks lukus, kuni kord saabub juhus, kus seda ust oleks vaja ja tagajärjeks on

kümnete inimeste surm lukustatud ukse taga.

Kui kabuhirmu võimuses olev inimestejõuk ründab lukustatud ust, on tagajärjed hirmsad. Väikesed lapsed on kooli põlemisel saanud vastu lukustatud ust nii kõvasti pigistada, et kümned eesolijad on saanud surma.

Viimne hirmus näide lukustatud tagavara-väljapääsust oli Glasgowi õnnetus Shotimaal, mis maksis 70 lapse elu.

Et hoida uksehoidjaid kiusatusest pidada uksi lukus ja et ära hoida väärkäitumist, peaksid ukсед olema varustatud seestpoolt sulgemise seadmega, mis läheb lahti ilma võtmeta ja ainult väljastpoolt avatav võtmega.

Ütlesime, et kabuhirmu sattunud inimestejõuk on kui lambakari. Kui keegi, kes ei tunne ruume, ründab ust, mis viib suitsetamiseruumi või pesuruumi või muusse suletud paika, siis järgnevad temale lähemalolijad ja varsti tormab kogu rahvajõuk järgi, arvates, et sealt viib tee välja. Kõik seesugused ukсед tulevad varustada pealkirjaga, mis näitavad, kuhu uks viib. Tuleb tähele panna, et uksele ei oleks paljaid keelupealkirju „väljapääsuks suletud“, juba sõna „väljapääsuks“ viib eksitusse. Peab olema positiivsed pealkirjad, mis näitavad, kuhu selle ukse kaudu pääseb. Ruumid, mis ei ole rahva jaoks määratud, tulevad pidada lukus, nii et nendega ei saa juhtuda eksitusi.

Kahepoolega ukse teine pool jääb kabuhirmu sattudes avamata, kui see on suletud riiviga. Seda riivi ei saa avada, kui rahvas tungib uksele. On väga raske saada nii head distsipliini, et uksepooleid peetakse avatuks, siis kui on rahvas koos.

Uks, mille teine pool on kinni, ei ole mitte ainult poole kitsam, vaid ummistub rahva tungis täielikult. Sellepärast peaksid riiviga kinnipandavad ukсед olema täiesti keelatud seesugustes ruumides, kus on karta paanikat. Seesugused ukсед peaksid olema varustatud käepidemega, millega saab avada mõlemaid uksepooli. Ameeriklased on selle asja korraldanud väga praktiliselt nii, et suletud uksepoolest käib üle tugev latt. Kui latt surutakse vastu ust, avaneb uks.

Kabuhirmu sattunud inimestejõugule on kõik liiklemise-takistused hädaohtlikud. Liiklemise takistajateks võivad olla: rahvajalgus olevad toolid ja muud lahtised asjad, isegi lahtised põrandavaibad, mis lähevad hunnikusse ja kutsuvad wälja ko-

Kolm nädalat Soome tuletõrje-koolis

F. Kuljus.

E.-Vab. Tul. Liidu instruktor.

E. V. Tuletõrje Liidu juhatuse lahkelt vastutulekul avanes minul võimalus osa võtta Soome tuletõrje-pealikute kooli õpetegevusest ja peale selle tutvuda Soome tuletõrje organisatsioonidega nii linnas, kui maal.

Tuletõrjepealikute kool asub Helsingis, kesklinnas, endises linna kutselise tuletõrje ruumes. Enda alla võtab kool kahekordse kivimaja, ühes sinnajuure kuuluva depoo ja õppehooviga. Kool on tegutsenud alates 1935. aastast; kuni käesoleva ajani on seal õpetust saanud 850 tuletõrjejuhti, sest minu lõpumärk, milliseid antakse kooli lõpetanuile, kannab numbrit 849.

Jõudes laupäeval pärast lõunat Helsingi, oli mulle sadamasse vastu tulnud kooli vanem assistent pritsimeister K. Eerola, kes südamliku tugeva käepigistusega ja otsekoheselt rõõmsa, „terve tuloa“ga pelatas kõvast lainetusest saadud ähmase olemise.

Kooli ruumesse jõudes ütles teretulemast brandmeister, Eesti tuletõrjele hästi tuntud pealik, Antti Leskinen, sellejärgi kätte juhatahes minule eluruumi, millise aken avaneb „Eesti tänava“ (Viron katu) nimekandvale tänavale. Anti ka kohe väl-

mistamisi, samuti kõik järsud nurgad ja kitsastes paikades olevad sambad. Liiklemistakistused on üldiselt tuntud, aga suur küsimus on selles, kuidas saada valvet, nii tõhusaks, et liiklemistakistusi ei oleks õnnetusjuhtumil olemas. Meie võime sagedasti näha, kuidas tehastes ja ladudes on materjale ja esemeid asetatud isegi treppidesse ja käikudesse. Valvega saadakse siin teha mõndagi, kuid mitte küllaldaselt.

Kui kaugemale võib minna mõtlematus ja võimude tähelepanematus, näitab seegi, et on kohti kus ukсед käivad lahti sissepoole ja need peetakse isegi lukus. Kabuhirmu juhtumisel on kõik ukсед väljapääsudeks.

Uks, mida ei saada ühel ehk teisel põhjusel avada, on kabuhirmu juhul surmaauguks inimestele. See on hädaohtlikum, kui ust üldse ei oleks olnudki, sest siledat seinat ei ründa ka hullunud inimjõuk.

(Järgneb.)

ja kaks komplekti voodipesu, et kui härrad soovivad reisuväsimusest puhata, siis sõjakooli korra kohaselt, palume voodi ise üles teha ja puhkama heita.

Järgmisel päeval, s. o. pühapäeval, hakkasid juba kogunema teised osavõtjad Soome sisemaa linnadest ja maalt. Minule määratud tuppa pandi veel juure üks õpilane reserv-kapten Leeska, et mul üksinda mitte igav ei oleks.

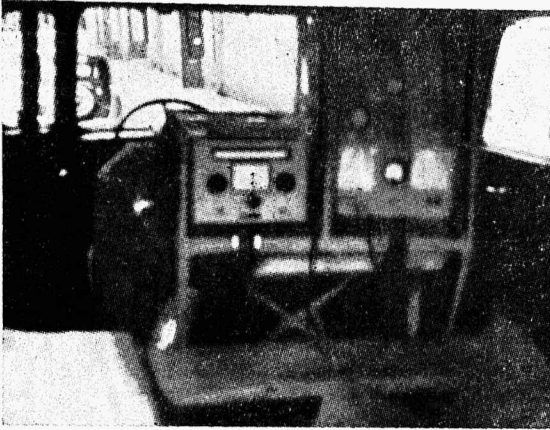
Üheks kursuseks võtab kool vastu ainult 21 õpilast, keda jaotatakse kolme 7-mehelisse rühma ja paigutatakse korterisse rühmade kaupa, iga rühm omaette tuppa.

Koolitöö algas esmaspäeva hommikul kell 9.00. Esmalt jaotati välja varustus: teraskiiver, kiivrialune villane peakate, tööülikond, vöörihm, suitsutorbik, õliriidest jope ja väike suvimüts, milline sarnaneb lõikelt lennuväes tarvitusele olevale igapäevasele peakattele. No küll seda passimist nii kui sõdurisse minekul, et kas aga iga riidetuse sobib. Vähe nalja sai minu toa naabri kapten Leeskaga, kellel väike vatsakene ees, ei ole ülikonda, millise nõõbid ulatuksid tal kõhu pealt kinni. Viimaks leiti ka temale sobiv ülikond. Sellejärgi kool rivistati rühmade ja pikkuse järjekorras õppehoovile, kus pealik A. Leskinen esitas kursuse koolijuhatajale Leo Pesonenile, keda soomlased ise kutsuvad, tema populaarsuse tõttu, Soome tuletõrje „Mussoliniks“.

Juhataja, tervitades kursust, pidas selle järgi lühikese kõne, milles märkis kursuste tähtsust, tarvilikkust ning tegi teatavaks minu, kui välismaalase osavõtu sellest kursusest, kusjuures mainis veel kiitvalt seda head ja sõbralikku vahetorkorda, milline valitseb Soome ja Eesti tuletõrje pere vahel. Sellejärgi toimus hoovil olevale pikale lipuvardale Soome rahvuslipu heiskamine, mis märgib kursuse algust. Sellejärgi võttis brandmeister kursuse oma valdusse, hakates õpetama koondrivi võtteid. Selleks kulub vaevalt üks tund, et kursust panna marssima ja pöörama, kui üks mees, sest enamasti on ju kursusest osavõtjad kõik juhid, kes sedasama igapäev on õpetanud teistele, ainult on vaja üksus n. n. kooskõlstada.

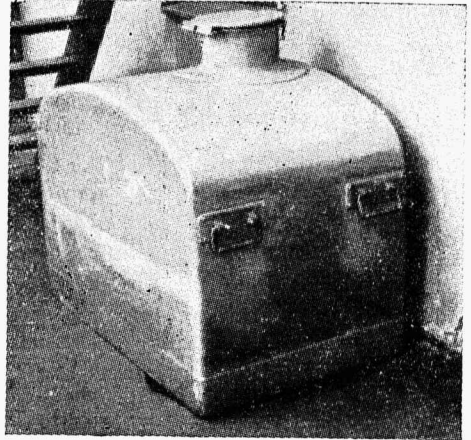
Nüüd anti rühmad üle assistentidele, keda on arvult sama palju, kui rühmi, s. o. van. assistent K. Eerola ja assistendid Manninen ja Linholm. Esimene neist keskmistes eluaastates, teised 25—30 a. vanad, — elukutselisest tuletõrjest väljavalitud tublimad mehed.

Assistentide juhtimisel algas töö juba töökondadena, s. o. igas töökonnas (Soomk. rühma) kolm meest nr. 1, 2 ja 3, kusjuures nr. 1 on töökonna juht.

Raadisaatejaam.

turbiini, veel firma „Kulmala“ mootorprits ratastel, talvel vajaduse korral ratad omakorda suuskadel, 200 mtr. 75 mm läbimõõduga ja 500 mtr. 52 mm läbimõõduga survevoolikuid, millised paigutatud kastidesse, igas kastis 60—100 mtr. ühendatult. Peale selle veel rida teisi armatuuriosi, — jagajaid, vahetükke, joatorusid, hüdropulte, ämbreid, hüdrandi püstorusid jne.

Mahatõstetav veepaak.

Järgmisena algas kustutusriistade ja muu tuletõrje töös vajaliku varustusega tutvumine. Ja seda varustust omab kool kaunis palju. Püüan siin alljärgnevalt mainida tähtsamaid: koolil on kaks kinnist autopritsi ja kaks 4 ton. veoautot. Üht kinnist autopritsi nimetavad nad varustusautoks, millel on peal lühilaineline raadio vastuvõtja ja saatejaam, ulatusega 150 klm., vahu-joatorud kahes suuruses, keemilised kuiv- ja vahukustutajad, üks õhupuhastuse ventilaator, milline oma võimelt võib tuulutada suitsuga täidetud ruumid, 160 m³ ühes minutis, 3 suurt puldanit, kühvlid, nõud, kummiluuad, saepurukott veekahjude ärahoidmiseks kahjutulele, väike elektri-jõujaam, mis töötab automootoriga, ning sinna juure kuulub veel 500 mtr. kahejuhelist valgustusliini, 6 jatku jätkredelit, pikkusega iga jätk 2 mtr. ning lõpuks kaks komplekti kahjutulele ettetulevate lammutamistöodel vajalikke tööriistu. Peale selle jääb ruumi veel ühe autojuhile, kolmele meeskonna juhile ja 14 kursandile.

Teisel, kinnisel autol, millist nimetati pritsiautoks, on varustusena, peale auto-

Kahel veoautol on kummalgi peal üks 700 ltr. mahutuusega raudplekist veepaak, ühel mootorprits f-ma „Masalin“ ja teisel firma „Serlachius“ ning survevoolikuid kokku 700 mtr., hüdrandi püstorusid, hüdropulte, jätkredelid, labidaid, kange, köisi. Kui teatatakse kahjutulest linnas, siis sõidavad välja kaks kinnist ja üks veoauto; kui maal, raadiuses 100—150 klm., siis sõidavad välja kõik neli masinat. Autosid juhivad kahjutulele brandmeistrid, assistendid ja mehaanik, nii kuidas keegi valvekorral juhtub olema.

Peale selle on olemas täielik komplekt metsa kahjutule kustutamise riistu, mis eraldi valmis pandud. Edasi omab kool varustusena eriti väljaõppe otstarbeks harjutusvoolikuid, kaks käsipritsi, vooliku katsetamise aparadi (täiesti omapärane riistapuu), kaks mehaanika tööpinki ja rida igasuguseid teisi tuletõrje riistu õpemelitena.

Tuletõrjekooli Helsingis loetakse väljasõidu korral maale üheks tugevamaks ja tõhusamaks löögiüksuseks, sest Helsingis omab temast parema varustuse ainult

linna kutseline tuletõrje, kelle varustus on täiesti eeskujuolik, mõnes suhtes vast liigagi hea, (näit. juhtidel on kahjutulele sõiduks kasutada üheksa sõiduaatot, neli neist uued 5-istmelised „Studebaakerid“, nahk-polstriga).

Järgnevalt näidati kursantidele õpetuba, milline kujutas endast üht ruumikat ühetoalist korterit, kõigi sinna juure kuuluva sisustusega — klaver, kapi, laud, toolid, riul toidunõudega, pildid seintel, isegi üks „koljaaegne“ sõdurimüts jne. Esmalt sisseastudes leidsid end ruumis, milline lõhnas tugevasti suitsu järgi. Mainimisväär on, et see tuba ei kartnud üldse tuleohtu, sest selle seinad, põrand ja lagi olid tulekindlalt, tsementeeritud. Silma paistis ka veevarustuse torustiku võrk laes, milline tuletas meele sprinklerite süsteemi. Seda ruumi kasutatakse praktiliste õppuste läbiviimiseks, kuhu siis moodustatakse tulepesad.

Järgnevalt juba läks tegelikuks õpetegevuseks. Esimene tund oli ronimise harjutus redelil. Äkki tunni keskel, umbes kella 11.30 kuuldub hälituskellade helinat. Õpilased muigavad — küllap härrad õpetajad teevad nalja, aga kui kantseleist lendab välja brandmeister Leskinen ja hüüab „autodesse“ kaob muie meeste näolt, et ega siin ikka tõsise asja juures nalja ei tehta. Kuna veel hälitusjaotust ei ole tehtud, ei teata, millisesse autosse keegi läheb ja nagu ühest mõttest juhitud pressivad esimese peale, kartes teiste autode mahajäämist. Kui aga nähakse, et hääled lüüakse sisse kõigile masinatele, siis jaguneb meeskond ise laiali. Sõites kahjutulele paistab silma liiklusdistsipliin tänavail, kui tuletõrje sireen paar korda on huiganud. Mootorsõidukid, trammid jäävad seisma ja jalakäijad, kelledel oli kavatsus üle tänava minna, peatuvad, et mitte takistada tuletõrje läbisõitu. Ja ega siis ei pühitseta — sõidetakse nii, kuis tä-

nava sirgjoonelisus ja kurved lubavad, eriti kutseliste esimene masin, kui see sinust mööda sõidab, siis juuksed tõusevad püsti.

Jõudes poolele teele, teatas linna kutselise tuletõrje raadio saatejaam täiendavalt kooli jaamale, et tuli on puhkenud keematööstuses, ning tule suurus on veel teadmata. Kohe tegi meie rühma assistent korralduse vahuhüdropuldi valmis panekuks. Jõudes kahjutulele, selgus, et kutseline tuletõrje on selle juba likvideerinud — oli olnud tärpentiini plahvatus saapamääretööstuses. Koolil pole muud teha kui otsad ringi ja koju lõunale.

Nööri-, topsu- ja narmaste- tööstus

V. Kuuttanen

Tallinn, Rataskaevu 9—5, $\frac{1}{2}$ tel. 471-48

Valmistan lipu nõõre ja narmaid

Kõigile tuletõrjeühingute juhatusetele

Eesti Vabat. Tulet. Liidu juhatusel on teateid, et mõnel pool on mitmesugused organisatsioonid tahtnud korraldada pidusid ja koosviibimisi alkoholiga, kusjuures, et vabaneda einelaua ja aktsiisi maksust, korraldatakse pidu tuletõrjeühingu sildi all. Liidu juhatus juhib kõikide tuletõrjute ja ühingute juhatuste tähelepanu sellele, et niisugune talitusviis on lubamatu, sest iga organisatsioon ei suuda oma peol

alati tarvilist korda luua, mille tõttu kõiki korrariikumisi võib kirjutada tuletõrje arvele ning peale selle võib tuletõrje omad senised õigused sel alal kaotada.

Maksu maksmata võib alkoholiste jookidega einelauda peol pidada ainult tuletõrje. Neid õiguseid edasi anda ei tohi. Ka tasu eest mitte. Liidu juhatus palub seda teatavaks võtta ja täita.

E. V. Tulet. Liidu
juhatus.

Inimeste kaitse fугasslennupommide vastu

J. Ernits.

Õhukallaletungi vahendeist on õpitud küllaldaselt tundma kolme moodust: keemiline, süüteline ja fугassiline või lõhkeline. Võib osutada tõenäolikuks, et tulevikus võidakse kallaletungiks tarvitada ka bakterioloogilisi vahendeid, kuid ta käsitlemisest, omadusist, mõjust ja võimalikust kaitsest ei ole meil midagi teada ja seepärast selles asjas olemasolevad teated suhtuvad vaid eranditult mõistatuste valdkonda.

Õhurünnakute vastu õige ja otstarbekohase kaitse organiseerimisel oleks väga tähtis teha kindlaks, missuguseid vahendeid ja kui suurel määral neid vaenlane võib kasutada.

Võtame vaatlusele ründamise keemilisel teel, mille tagajärjed võivad olla väga suured. Lennukeilt püsivpaiksete sõjagaaside piserdamine, ampullides mürkainete allaheitmine, kahjutegevus keemiliste lennupommide läbi — kõik see nõuab kahjutegemiseks ühe kahjustava maa-ala üksuse peale kaalult vähemaarvulisi vahendeid. Nii näiteks üks raske pommi-lennuk võib piserdamise teel täielikult mürgistada ära 1 km.² maa-ala. Kuna see on võrdlemisi kergesti teostatav, seega ei võiks olla kahtlust, et mürgistuse objektiks sel teel võib sattuda isegi suurlinn. Suure pindala degaseerimine sealjuures nõuab küllaldast tööd ja tehnilisi vahendeid. Lennukeilt piserdatud püsivpaikne sõjagaas kandub tuulega soovitavale maa-alale ilma, et lennukeil endil tarvitseks ilmuda nimetatud maa-ala kohale. Seega teatava maa-ala mürgistamine võib olla täiesti ootamatu, mis omakorda suurendab kallaletungi efekti. Lõpuks võivad mürkained esile kutsuda surmajuhtumeid või raskeid mürgitusi, mis omakorda nõuab pikemaajalist ravimist, inimesi mõningail juhtudel tehes vigastatuiks kogu eluajaks.

Kõikide nende kujutluste järgi tuleks tunnistada, et kallaletungijal oleks äärmiselt soodus õhurünnakutel võtta tarvitusele keemilised vahendid ja seepärast tuleks hoiduda neist kõige rohkem.

Tegelikult ei ole see nii. Keemilise relva tagajärjed vastava gaasikaitse orga-

niseerimise juures võivad lõppresultaadina kujuneda siiski vähe efektseks. Lähemal vaatlusel me näeme, et gaasikaitse küsimus oma tehniliste abinõudega on lahendatud vägagi hästi ning ökonoomilisest küljest on see täiesti ligipääsev.

Individaal-gaasikaitsetega võib mürgistatud piirkonnast ajutiselt lahkuda, kuni ei ole teostatud degaseerimine — kas või looduslik. Pärast degaseerimist ei jää järgi nimetamisväärseid kahjujälgi: hooned või ehitused on terved ning mürgistatud linnas normaalne elu võib alata peatselt.

Kokkuvõttes, keemilisel teel kahjustamist ei saa lugeda mitte rohkem tõenäoliseks ega rohkem kardetavamaks.

Süüteliste vahendite kasutamise võimalused ja nende läbi tekitatavad kahjud omavad samuti suure tähtsuse. Nii näiteks ühe ruutklm. maa-alal asuvate hoonete täielikuks hävitamiseks on küllalt 25-st raskest pommi-lennukist, heites alla väikeseid süütepomme, mis katuse läbi löövad.

Kui see maa-ala on varemalt piserdatud veel vedela põlevainega üle (missugust moodust tarvitavad ka jaapanlased praeguses Jaapani-Hiina sõjas), on süütepommide läbi kahjueffekt palju suurem. Neil juhtudel võitlus massiliste kahjutuledega kujuneb väga raskeks. Terved kvartaalid või kogu linn jääb pikemaks ajaks elutuks. Selle uuesti ülesehitamine nõuab sealjuures pikemat aega ja rohkesti ehitusmaterjali.

Peab aga tähendama, et õhukallaletungid süüteliste vahenditega ei oma siiski veel peamist ohtu. Passiivne elanikkond võib varju leida kivimaja keldrites ja isegi nõrga vastupanuga varjendites.

Organiseeritult vastu minnes profülaktiliste abinõudega, mitte nii kergesti tuld võtvate vedelikkudega puitu läbi immutatades või kattes puitu mingisuguste teiste mittetuldkartvate vahenditega, kahjueffekt ei saa olla suur. Tulest võivad läbi põleda või söestuda ainult süütepommide langemiskohad või nende lähim ümbrus. Peab arvestama siiski sealjuures sellega, et teatud määral süütepommid kujundavad enesest küllaldast ohtu.

Lennukeilt allaheidetud fugass- või lõhkepommide läbi tekitatud kahju on võrdlemisi piiratud. Nii on teada, et hooned ja ehitused täielikult varisevad kokku:

50-kg fugasspommi langemise kohast raadiusega 10 mtr. kaugusel, 100-kg — raadiusega 15 mtr. kaugusel, 250 kg — raadiusega 20 mtr. kaugusel ja 1000-kg — raadiusega 40 mtr. kaugusel.

Inimesed võivad surma või vigastatud saada pommi lõhkemiskohast palju kaugema maa tagant.

Seega linna täieliku maatasa tegemiseks või purustamiseks iga ha peale on tarvis pomme alla heita 2—2,5 tonni või ühe ruutklm. peale 200—250 tonni. Vastav arv raskeid pommilennukeid, s. o. 80—100 lennukit, ületab tunduval määral seega lennukite arvu, mis õhukallaletungil võiksid täielikku hävitustööd viia läbi süütepommidega.

Peab tunnustama, et hoonete ja ehituste jaoks fugass-lennupommide vastu kaitset praktiliselt ei ole. Soovitavad abinõud, nagu painduvad kaitsevõrgud ja rikošetterimiskatted, ei ole suutelised täitma nende peale pandud ülesandeid.

Ainsaks tõhusaks abinõuks võiks olla — püstitada hooneid, mis oma konstruktsioonilt võiksid pakkuda pommide vastu kaitset. Tegelikult ei ole see aga teostatav nende kasutamise ja suurte ehituskulude tõttu. Sääraste hoonete ehitamine võiks mõeldav olla vaid erandjuhtudel, kus tingimata on tarvis kaitsta mõnd eriti tähtsat sisseseadet.

Kokkuvõttes peab mainima, ja nagu selgub ka praegusaja sõdade kirjeldustest, ei ükski võitlus ega profülaktilised vahendid ei ole suutelised hoidma ära lennukitelt allaheidetud fugasspommide hävitustööd. Osalist kaitset võivad pakkuda küll raudbetoon või raudkonstruktsioonilised hooned. Seepärast viimased kannatavad vähem ka fugasspommidest.

Fugasspommide läbi purustatud linna ja neis olevate ettevõtete ning tööstuste ülesehitamine nõuab kuid ja aastaid. Normaalse elu ja saaduste produtseerimine on rikutud radikaalselt juba pikemaks ajaks.

Fugasslennupommide ohtu seega tuleb tunnustada õhukalletungidel peamiseks ohuks. Sellest tingitult kõikides eelpool läbivaadatud õhukalletungi viisidest ohtude poolest esimesel kohal on fugasspommid, teisel kohal on süütepommid ning kolmandal kohal on gaasipommid.

Õhukallaletungidel tuleb arvestada asjaoluga, et vaenlane võtab tarvitusele kõik kahjustavad vahendid, kuid peamisteks kahjutekitajateks tuleb lugeda fugass- ja süütepomme. Keemilisel teel kahjutekitamist enamjuhtudel seega tuleb lugeda kalalaitungivahendiks, mis võitlusel õhurünaku vastu teeb tagajärgede likvideerimise palju keerulisemaks.

Fugasspommi mõju osutub selles, et hoone pihta sattumisel ta lööb läbi selle mitmed korrad, hoonest aga kõrvale sattudes tungib ta maasse. Fugass-lennupomm lõhkeb pärast seda, kui ta on ära kulutanud kõik oma läbilöögi või maasse tungiva jõu. Tavaliselt fugasslennupommil seatakse süütemehhanism hilise aja peale. Lõhkemisel lõhkemõju piirkonnas maapind või hoone seinad ja konstruktsioonid purunevad osaliselt või täielikult. Nii on 50-, 100-, 250- ja 1000-kg fugasslennupommide lõhkemõju vastavalt umbes 3, 4, 5 ja 8 mtr. Pommilõhkemisest tekkinud õhusurve mõjul peale selle varisevad kokku ka hoonete seinad ja konstruktsioonid ning surma saavad ka inimesed, kes eelnimetatud pommide lõhkemiskohast viibivad vastavalt umbes 10, 15, 20 ja 40 mtr. kaugusel. Neist arvudes umbes kahekordistatud raadiuse piirkonnas viibivad inimesed õhusurve tagajärjel saavad raske põrutuse, hoonete seintes tekiavad praod ja konstruktsioonides vigastused. Vastavalt eelnimetatud pommidele 40, 60, 80 ja 160 mtr. raadiusega kaugustel õhusurve tagajärjel purunevad kõik aknaklaasid, kui nad ei ole paber- või riideribadega üle kleebitud.

Umbes samasuguste kauguste piirkonnas on surmavad ka fugasslennupommide killud. Peale fugasspommide otsekohest mõju (s. o. lõhkemine, õhusurve ja killud) inimestele muutuvad ohtlikuks veel langevate müüride rusud, laialipaisatud katusekivid, klaasikillud jne. Palju inimesi võib mattuda ka varisevate hoonete rusude alla.

Suurema lennupommi otsepihtamisel kaitset selle eest võivad pakkuda ainult raudbetoonist ehitatud või sügavale maa sisse rajatud tunnelitaolised varjendid (miinikäigud).

Fugasspommide kõrvalmõju eest võib täieliku varju leida kivimajade keldri-ruumes või hoonetest eemale ehitatud maa-alustes varjendites ainult neil juhtudel, kui keldri- või varjendi lagi on küllal-

daselt vastupidavad, s. o. et nad oleksid suutelised kandma langeva või kokkuvarisenud hoonete rususid.

Tekib küsimus, kuivõrd otstarbekohane on kasutada säärast mittetäielikku kaitset?

Fugasspommi otsepihtamisel, mille vastu täielikku kaitset ei suuda pakkuda eelnimetatud keldrid ja varjendid, ei piirdu hädaoht ainult pihtamispunktiga, vaid see laieneb sealt suuremale pindalale. Vastavalt 50-, 100-, 250- ja 1000-kg fugasspommidelle ohtliku pindala alla kuulub 28, 50, 80 ja 200 mtr.² Linna maatas tegemiseks ühe ha peale tuleks seega 50-kg pomme 40 tk, 100-kg — 200 tk, 250-kg — 8 tk ja 1000-kg — 2 tk. Seega hädaohtliku tabamuse tõenäolikus moodustub: 50-kg pomme juures 11%, 100-kg pomme juures 10%, 250-kg pomme juures 7% ja 1000-kg pomme juures 4%.

Näidatud tõenäolisus hävitustöös võib kujuneda ka suuremaks. Sealjuures ei tohi unustada, et need andmed on toodud täieliku hävitustöö läbiviimisel, s. o. kui hukkimise tõenäolisus ilma mingisuguste kaitseabinõudeta on 100%. Parem on omada 90% terveksjäämiseks edu kui mitte midagi.

Märkimisväärne on asjaolu, et täielik hävitustöö on ainult siis läbiviidav vaenlase õhujõudude poolt, kui ta on õhus täielik valitseja.

Eeltoodust seega nähtub kuivõrd kasulikud on kirjeldatud varjendid kaitseks fugasspomme vastu, kuigi nad ei paku nende eest täielikku kaitset.

Keldriruume võib kivimajades varjendiks ümber muuta väheste lisatöödega. Peab arvestama sealjuures sellega, et kelder-varjendisse sissekäik ei oleks otsekohe väljast. Paremaks varjendiks tuleb

lugada säärast keldriruumi, mille seinad on täielikult maa sees. Aknad ei ole soovitatavad. Nende olemasolul tuleb need väljastpoolt kinni katta liivakottidega või liivakastiga, kusjuures akna avaus peab kõikjalt olema ümbritsetud väljastpoolt vähemalt 0,5 mtr. paksuse liivakihi. Keldri- või varjendilagi peab välja kandma raskuse, mis võrdub selle peal asuva kokkuvarisenud maja rusudele. Tarbekorral kindlustatakse lagi tugedega. Samuti on tarvis kindlustada keldri- või varjendiruumi värskeõhu juurevoolu seadeldisega juhuks, et varjendis ruumileidnud inimestele maja kokkuvarisemisel kuni nende väljakaevamiseni oleks kindlustatud värskeõhu saamine.

Eeltoodud elementaar-juureehitused on küllaldased ainult neil juhtudel, kui varjend ei ole tehtud gaasikindlaks, s. o. kui varjendisse läinud inimesed omavad gaasitorbikud. Tahetakse varjend teha ka gaasikindlaks, selleks tuleb läbi viia kõik ettenähtud tehnilised nõuded.

Hoonetest eraldi asuvaid varjendeid oma konstruktsioonilt on mitmesuguseid, mis meie olukorras oma kalliduse tõttu vaevalt oleks teostatavad. Kõne alla võivad tulla vaid vanaaegsed maa-alused käigud, missuguseid leidub mitmes meie linnas. Nii ongi Tallinna linnavalitsus Harjuvärava mäe all osa maa-aluseid käike ümber muutnud gaasi- ja pommikindlaiks varjendeiks, mis on vastavalt sisustatud ka kõikide vajalikkude abinõudega.

Seega oleks soovitatav, et neis linnades, kus leidub maa-aluseid käike, linnavalitsused esmajärjekorras jääksid peatuma küsimuse juures, kas ei tuleks need vanaaegsed käigud ümber ehitada avalikkudeks varjenditeks.

Vestnik Protivodušnoi Oboronõ 1 — 1938.
V. J. Garevnikov'i andmeil.

Ilmus trükist EV Tuletõrje Liidu õpperaamatute komisjoni poolt koostatud

Tuletõrje õpperaamat IV

„TULETÕRJE TAKTIKA“

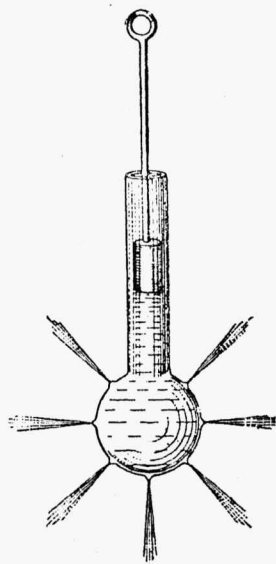
on hädatarvilik õpperaamat igale edasipütüdjale tuletõrjajale. Ühelgi pealikul ei tohi puududa see raamat.

„TULETÕRJE TAKTIKA“ on 256 leheküljeline. Teksti aitavad selgitada 62 joonistust ja pilti. Tellimised saata EV Tuletõrje Liidule.

EV TULETÕRJE LIIT

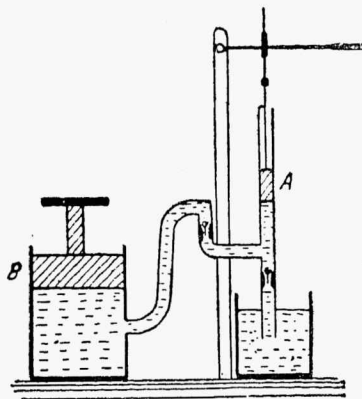
Niisiis rõhub vedelik suletud anumad igas suunas võrdse jõuga. Kui kinnisesse nõusse valatud veele avaldada survet (näit. kummiballoni pigistades, kolbi allasurudes või teisiti), siis see surve andub igas sihis edasi ühesuuruse jõuga (joon. 5), s. t. surve kogusuurus

Joon. 5

teatavale pindalale kasvab niimitmekordseks, kuimitu korda otsese surve all olev pind (näit. kolvi aluspind) mahub terve anuma pindalasse. See on Pascali seadus, milline põhiseadusena maksab kõigi vedelike kohta.

Tugenedes Pascali seadusele, ehitatakse niinimetatud hüdraulilisi presse (joon. 6). Niisuguses pressis aetakse väikese kolvi A korduvate käikude abil üha rohkem ja rohkem vett kõrvalasuva suure kolvi B alla, mille ülemisele osale on monteeritud tõsteplatvorm. Surudes väikesele kolville käepideme C abil, võidame jõu poolest niimitu korda, kuimitu korda kolvi B pindala on suurem C pindalast. Sel moel on võimalik väikese jõukuluga üles tõsta

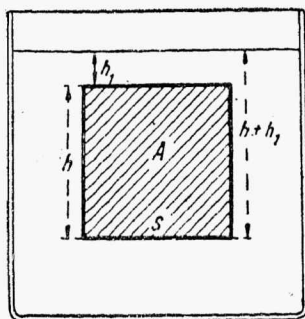

Joon. 6

või kokkusuruda suuri koormatusi ja pakke.

Olgu tähendatud, et Pascali seadus (surve ülekandumine igas suunas võrdse jõuga) kehtib täiel määral ka gaaside kohta. Ja tõepoolest: kui puhuda õhku kas või jalgpalli kestasse, siis pall paisub igas suunas ühesuguse pingega. Kui aga niisugust täispuhutud palli mõnest kohast sõrmega vajutada, siis meie sõrme surve kordub palli kogu pindalal, s. t. õhu kogusurve palli seintele on niimitu korda suurem sõrme survest, kuimitu korda terve palli seinte üldpind suurem on meie sõrmeotsa pindalast. Kuivõrd suur on selle rõhumise jõud, nähtub lihtsast katsest: kui paberkotti puhuda õhku suu kaudu, siis paisuv kott kergitab üles mitu paksu, raskuseks peale pandud raamatut, kummikoti abil aga saab sel moel üles tõsta isegi inimest.

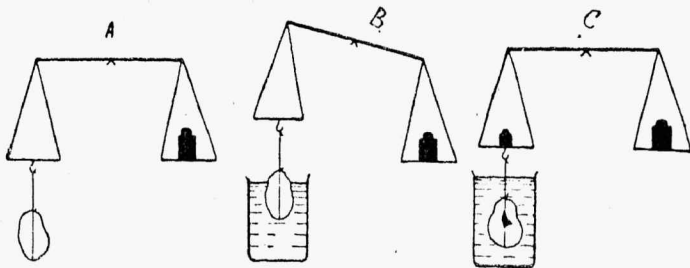
Archimedese seadus. Kui keha A paigutada vette, siis vesi rõhub kehale igast suunast, kuid kõige tugevamini alt üles, aluspinnale S, sest alt rõhub veesamm, s. t. samm, mille kõrgus $h+h_1$ (vedeliku tasapinnast kuni keha aluspõhjani), on kõrgem, kui külgedelt või pealt alla rõhuvate sammaste kõrgused (joon. 7). See

Joon. 7

alt üles sihitud liigrõhu vahe surub vettepaigutatud keha ülespoole, keha just nagu kaotab selle surve tõttu osa omast kaalust.

Kirjeldatud nähte avastas Archimedes, muistne Greeka õpetlane (212 a. enne Kr.). Archimedes tegi kindlaks, et vedelikusse paigutatud kehale mõjub väljasuruv jõud, milline võrdub keha mahu suuruse veekoguse kaalule, s. t. et keha „muutub kergemaks“ niimitme kaaluühiku võrra, kuimitu ühikut kaalub tema poolt väljasurutav vesi. Joonisel 8. näeme selle

Joon. 8

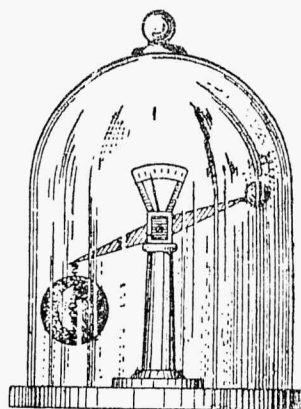
seaduse illustratsiooni: A) tinatükk on õhus viidud tasakaalu, B) tina kastmisel vette tasakaal hääbub, C) tina läbi väljasurutud vee raskuse määramine.

Archimedese seadus kehtib ka gaaside kohta. Astudes kaalule, usume küll, et kaalud näitavad meie keha raskust täpselt, kuid tegelikult on meie keharaskus siiski veidi suurem, sest ümbritsev õhk „surub“ meie keha ülespoole.

Archimedese seadust saab kontrollida järgmiselt (gaaside suhtes).

Tasakaalustame korkpalli väikese metallpommi abil, asetame selle seadeldise

õhupumba kupli alla ning pumpame õhu kupli alt välja (joon. 9). Korkpall kaalub

Joon. 9

kohe alla, sest enne õhu kõrvaldamist mõjus õhk korkpalli võrdlemisi suurele pindalale „väljatõukavalt“ või „ülalhoidvalt“.

Vee rõhumine — liikumise põhjustajana. Vaatame nüüd, kuidas veerõhumist tehnikas ära kasutatakse liikumisallikana. See leiab aset peamiselt vesiturbiinides, millised töötavad väljavoolava vedeliku reaktsioonjõul.

Analüüsime mainitud nähet. Igaüks teab, mis tähendab „tagasilööki“ püssilaskmisel või suurtükist tulistamisel. „Tagasilööki“ põhjustab nimelt see, et laskerelva õõses tekkivad gaasid täpselt niisamasugusel kombel nagu vedelikudki rõhuvad igas suunas võrdse jõuga. Kuuli väljajooksu momendil aga sigineb ühtaegu gaaside rõhujõuga (mis kuuli lendu tõukab) veel ka vastassuunas mõjuv jõud, mis püssilae vastu õlga tõukab. Seda viimast jõudu hüütaksegi reaktsioonjõuks ning seesama reaktsioonjõud väljavoolava vee puhul panebki pöörlema näiteks vesiratta, kusjuures vesiratas pöörleb vee voolusuunale vastupidises suunas (nagu püssilaadki liigub kuuli jooksusuunale vastupidiselt).

Kuid vesiratas on väikesevõimeline mehhanism, sest ratta lipid, millede pihta vesi satub, ei suuda oma konstruktsiooni tõttu kaugeltki ära kasutada vee energiat. Hoopis teine lugu on turbiiniga, milles vastavalt mehaanikaseadustele veejoale antakse niisugune langemisnurk, et kasuliku töö koefitsient küünib kuni 95%-ni. Ja kui arvesse võtta veel turbiini võimsat ehitust, mis lubab ära kasutada kuni 1000 meetri kõrguselt langeva veejoa survet,

siis on igaihele selge, kui suur osatähtsus on turbiinil koskede ja kärestikkude energia ärakasutamisel ja selle energia muutmisel „valgeks sööks“, s. t. elektriks. Mil- lele niisugune määratud jõud võrdub, sel- gub järgmisest arvestusest: langegu 100 meetri kõrguselt igas sekundis 4 kantmeet- rit vett; et selle langeva veehulga läbi toodetavat mehaanilist töövõimsust asen- dada elava inimjõuga, vajaksime 306.000 töolist, kes töötaks vahetpidamata kolmes vahetuses à 8 tundi.

Vee tähtsus tulekustutamisel. Tule- kustutamine veega põhjeneb vee jahutaval mõjul, s. t. veel on ülim omadus — suuri soojushulke absorbeerida (neelata), mille järelduel põleva materjali temperatuur langeb alla süttimistemperatuuri ja alaneb viimaks „mittepõlemise temperatuurini“.

Vee positiivsed omadused tulekustutamisel on järg- mised :

1. Nagu juba tähendatud, alandab vesi põlemise temperatuuri. Arvestame välja selle tema jahutusvõime. Kuumenedes keemispunktini, näit. 10 kuni 100 kraadini, absorbeerib (neelab) vesi iga liitri kohta 90 suurt kaloori (suur kaloor ehk tehni- line kaloor on see soojuse hulk, mis vee ühe liitri temperatuuri tõstab ühe kraadi võrra). On kindlaks tehtud, et 1 ltr. vett, muutudes kõrgemal keemispunktil auruks, absorbeerib veel 539 suurt kaloori, tähen- dab — ühtekokku 629 s.-kaloori. Järjeli- kult, mida rohkem kahjutulle antakse vett, seda suurem on soojusekadu.

2. Vesi, märjastades veel mitte sütti- nud objekte, ei lase neil kuumeneda sütti- mistemperatuurini.

3. Vee iga liiter annab kahjutule kõr- ges kuumuses 1700 ltr. veeauru; see to- hutusuur auruhulk mässib endasse kas või lühikeseks ajaks lähedalasuvad põlevad objektid, takistades neile õhuhapniku juu- revoolu ja sumbutades seega põlemist.

4. Tugev veejuga võib leegi mehaanili- selt „maha pühkida“.

Veejoa tüviku võimsus oleneb juhesti- kus valitsevast survest ja vee juurevoo- lust, rippumatult sellest, kas võtame vett kõrgelasuvast reservuaarist või pumpame pumpadega otsekohe voolikjuhestikku- desse. Esimesel juhul oleneb surve tuge- vus, nagu teame, reservuaarpaagi asetuse- kõrgusest ja mahust, samuti ka veepinna kõrgusest paagis. Teisel juhul — pumba

võimsusest. Mõlemil juhtudel näitab meile survejõudu atmosfäärides manomeeter. Peetagu meeles, et joa kõrgus, s. t. surve maksimaalne võimsus, oleneb mitte ainult voolikute korrasolekust, vaid ka mater- jalist, millest nad valmistatud. Et saavu- tada näit. 100 m kõrgust juga, peame loo- ma niisuguse surve, milline tekib siis, kui pump annab minutis vähemasti 2000 ltr. vett (siinjuures mitte unustada, et ülesse suunatud joa puhul on joa kõige kasuliku- maks sihtnurgaks 32°, nagu näitab prak- tika). Selge, et lihtne kanepivoolik ei pea niisugusele survele vastu.

Siduvus vee survevõimsuse (s. t. re- servuaaris oleva vee pinnakõrguse) ja voo- likusuudmest väljavoolukiiruse vahel on igale tuletõrjajale praktikast teada ning laseb end hõlpsasti väljaarvestada.

Vaadeldes vee väljavoolu teemasina kraanist, on hõlbus tähele panna, et välja- voolukiirus langeb käsikäes veepinna lan- gusega teemasina keres. Seejuures pole teemasinast või mõnest muust reservuaa- rist avause kaudu väljavoolava vee kiirus päriproportsionaalne veepinna kõrgusele (avause kohalt arvates), vaid märksa teistsugune.

Kasutades mehaanikaseadusi, võime välja arvestada joas liikuvate vedeliku- osakeste kiirust, kui teada on veepinna kõrgus vooluavause kohal. Nii, näiteks, kui veepinna kõrgus avause kohal on 90 sentimeetrit, siis joa voolukiirus võrdub 4,2 meetrile sekundis; vedelikusamba ka- hanemisel kahevõrra on kiirus juba 3 m/sek.; vedelikusamba kolmekordsele alanemisele vastab joakiirus 2,5 m/sek.; neljakordsel veesamba kahanemisel aga on joakiirus esialgsest peaaegu kaks korda vähem, nimelt — 2,07 meetrit sekundis.

Esitatud arvud on teoreetilised, tegeli- kult aga, nagu näitab praktika, on avau- sest väljavoolava veejoa kiirus natuke vä- hem (2% võrra), sest vedeliku ja avause servade vahel leiab aset hõõrumine, mis kiirust kahandab. Et joa kiirust muutma- tuna säilitada, peab juurevalamise või juu- repumpamise teel alal hoidma veesamba esialgset kõrgust.

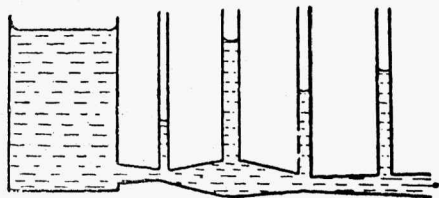
Neilesamadele mehaanikaseadusile alis- tub avausest väljavoolava vedeliku kiirus ka sel puhul, kui survet avaldab mitte ve- delikusamba kõrgus, vaid pumbakolb. Teiste sõnadega: joa võimsus on ühesu- gune, sõltumatult sellest, mil moel saavu- tatakse surve — kas veereservuaari nii kõrge asetuse teel, et kujuneks näiteks

3-atmosfääriline rõhk, või kui sama rõhku näitab otseselt voolikujuhestikku vett-andva pumba manomeeter.

Teades vee väljavoolukiirust avausest, on kerge väljaarvestada sekundi jooksul väljavoolava vedeliku hulka. Selleks tuleb sekundi vältel väljavoolava veesambakese maht korrutada (kasvatada) antud väljavoolukiirusega. Et aga kätte saada vajalikku mahtu, tuleb sellesama sambakese pikkus korrutada avause põiklõike pindalaga.

Kui vesi voolab suurema läbimõõduga torust kitsamasse torru, siis voolukiirus suureneb ja ümberpöörduvalt, kusjuures kiirus kitsamas torus on niimitu korda suurem, kuimitu korda selle kitsa toru põiklõige on vähem laiema toru põiklõikest.

Seda nähet võib jälgida, kasutades toru, mille läbimõõt vaheldumisi kitseneb ja laieneb, ning kinnitades sellele torule erisugustes kohtades rea harutorusid (vt. joon. 10). Vedeliku tasapind harutorudes

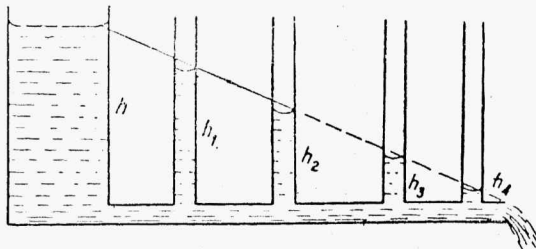

Joon. 10

on siin erikõrgusel: kõrgem peatoru laienduste kohal ja vastavalt madalam — kitsenduste kohal. Muuseas kasutatakse seda nähet veemõõtjate konstrueerimiseks, millised mõõtjad monteeritakse veejuhtmete külge, et arvestada läbivoolava vee mahtu ehk — mis tähendab sedasama — läbivoolava vee hulka.

Surve langus torustikus oleneb nii juhtmevõrgu pikkusest kui ka juhtmete läbimõõdust. Ja see on ka arusaadav: veeosakesed hõõrduvad vastu toruseinu, nad hõõrduvad ka oma vahel, see jõukulu aga sünnib surve arvel — ja surve kogu aeg pidevalt langebki, ning langeb seda rohkem, mida kaugemale reservuaarist vool jõuab. See langus leiab aset ka siis, kui kogu juhtmevõrgu torustiku läbimõõt on täiesti ühtlane. Ning kui juhtmestik on

küllalt pikk, siis võib surve muutuda väljavooluavause juures koguni nulliks, ehki juhestik võib iseenesest olla päris horisontaalne (vt. joon. 11). Üldse kas-

Joon. 11

vab surve langus hõõrumise tõttu päriproportsionaalselt toru pikkusele.

Kuid peale hõõrumise mõjustab surve langust veel ka toru või vooliku läbimõõt. Sellega, muuseas, on seletatav niisugunegi sagedane nähe, et tuletõrjevooliku väljaviskeavausest purskab üles mitmekümne meetri kõrgune juga, sellesama vooliku väikestest praakestest ja augukestest aga sirisevad õhku vaevalt meetri kõrgused joakesed. Niisiis on survekaotus pöördproportsionaalne veejuhtme läbimõõdule.

Veel oleneb survekaotus vedeliku voolukiirusest torustikus. Survekaotus on päriproportsionaalne voolukiiruse kvaadradile. Kui voolukiirus väheneb või kasvab näiteks 4 korda, siis survekaotus vastavalt väheneb või kasvab ainult 2 korda. Ja lõpuks — surve langus oleneb ka vedeliku liigist ning torustiku või voolikute materjalist.

Ometigi tuleb silmas pidada, et pumba efektiivseks töötamiseks on tarvilik teatav takistus väljaviske-vooliku näol, nagu kujukalt illustreerib järgmine juhtum praktikast. Oli tarvis keldrist väljapumbata vihmavett. Asjatundmatu meeskond pani pritsid tööle ilma väljaviskevoolikuteta. Pritsid töötasid peaaegu tühja. Siis jõudis kohale vilunud juht ja käskis külge kruvida mõne meetri pikkused väljaviskevoolikud — ning kohe oli pumpamisel hoopis teine tagajärg.

Järgneb

Eesti Tuletõrje fotoreportereri ringvaade

Foto F. Kuljus

1. E. Vabat. Tulet. Liidu tehniline katsekomisjon (vasakult): tul. insp. F. Parmask, ins. H. Truu, maj. minstr. ins. A. Laur, E. V. T. Liidu esimees B. Melts ja Tallinna kutselise tul. ülem H. Maide.
 2. Hälitussireeni katsetamine (vasakult): EVT Liidu juh. liige A. Luht, Tall. brig. plk. mag. E. Umblija ja kuts. tul. ülem H. Maide. 3. Mootorpritside katsetamine Kose-Lükatil. 4. Petseri brig. pealikud õppepäeval, rivi tund. 5. Sindi vtü. naisrühm Pärnumaa brigaadipäeval, Pärnus.
 6. Naistõrjuja katsel Kaisma vtü. korraldatud kursuste puhul, katsetaja plk. K. Lorenz.

Härra Tobias Tossavainen käib ajaga kaasas

Lugu Leo P e s o n e n'i raamatust „Tuhana tuulde“.

Meie sõber Tobias Tossavainen käib, nagu teada, ajaga kaasas. Teda huvitavad kangesti igasugused uuendused. Näiteks ta muretseb oma tuletõrjele iga uue keemilise aparadi, mida tuhande protsendilist kasu ahnitsejad inimese ajud kunagi on leiutanud ja see seisab mõni aeg tuletõrje varustuse hulgas, kuni loovutab oma paiga mõnele uuele „leiutusele“ ning läheb oma eelkäijate hulka muuseumisse. Ka Tobiase enda maja esikus on mingi imeilik aparaat. Seda on tähtis meeles pidada, kuna sellest tuleb hiljem juttu.

Nii juhtus meie sõbra Tobiasele ühel külmal tuisusel päeval.

Nagu ütlesime, et meie sõber Tobias on uuendusi armastaja mees, mitte ainult kui uuendusi harrastaja tuletõrjuja, vaid kõigepealt kui kodanik, kes käib ajaga kaasas.

Minu sulg ei ole suuteline kirjeldama kõiki harrastusi ja uuendusi, millest meie sõber Tobias oma pika ja kuulsusrikka eluaja kestel on osa võtnud. Kas ütlesin „on osa võtnud?“ Ei, see on liiga vähe. Tuleb öelda: „On olnud algataja ja uuenduste ning uute mõtete edasiviija.“

Aga Tobias ei ole mitte ainult tuletõrjuja ja korralik kodanik, vaid ka inimene, kes sammub ajaga kaasas. Ja niiisiks kui kuulsasse Kolgala linna saabus mitte uute keemiliste aparatuuride proovireisija ega mõni uue aate levitaja rändkõnemees, vaid imeilik palavikuhaigus — gripp (või endine influensa) — millele ajalehed välismaa uudiste osas olid teinud juba reklaami, siis andis meie sõber Tobias ka sellele uudisele oma lojaalset poolehoidu ning tundes külmavärinaid seljas, võttis haiguse vältimiseks paar kõva pitsi rummi ja heitis rahulikult voodisse.

Meie sõber Tobias oli siingi ajaga kaasas kõndiv mees, olles paar tundi lebanud, tundis aja minevat igavaks, sellepärast nõudis ta, et Josefiina tooks kõik saadaval olevad ajalehed ning hakkas neid hoolega ja põhjalikult uurima. Nii lebas meie sõber Tobias, majesteetlikus rahus sigarit suitsetades ja lehti lugedes ning — haigusest hoolimata või laisa mehena just selle tõttu tundes elu olevat eriti mugavana.

Aga Hingevaenlasel oli hambaaugus vana vimm meie rahuliku sõbra Tobiase vastu, ta haudus kättemaksmist. Vana-Kuri oli kiirsõnumi saanud Tobiase haigusest ja tuli kiiresti kohale Tobiase vaikesse magamistuppa, kuid haigele mitte kaastundmust avaldama, vaid oma vigureid läbi viima.

Hetkeks kontrollides Tobiase punakat, ümmargust, rahulikku nägu ja suurt sigarit, oli Vana Kurjal kohe põrgulik plaan valmis.

Kahjurõõmsalt irvitades liigutas Vana Kuri oma karvast saba ja pühkis sellega põlevalt sigarilt tuhka ja sädemeid Tobiase ilusa vateeritud teki peale. Ega Tobias märganud midagi, sest Vana Kuri oli teinud end nägematuks.

Ja kui tekk hakkas hõõguma, siis Vana Kuri puhus tasakesti, nii et kõrvelõhn ja suits läksid kõrvale. Kuid samal ajal hakkas tuleleegike rõõmsalt ja lootusrikkalt kasvama ning tõusma.

Tobias ei märganud veelgi midagi, nii oli ta süvenenud poliitika vastuolude jälgimisele. Ja kahjutuli oli ju lehe taga, sest Vana Kuri oli oma sabaga palava tuha ja sädemed sel hetkel maha pühkinud, kui Tobias võttis uut lehte.

Kuid lõpuks oli tekk läbi põlenud ja siis tundis Tobias äkki oma ümmarguse kõhu pealispinnal kipitavat valu. Ja kui ta siis — nagu see haigele sobib — tagasihoidlikult ja tasakesi kirudes lehe kõrvale viskas ja olukorda uuris, siis vaata: sellel kõrgel kumerusel, mille vundamendiks oli tema vägev kõht, põles ilusti ja kräbedasti vaksa kõrgune leek nagu mõni märgutuli.

Kui ütlesin, et Tobias ehmatas, siis teeksin end ise süüdlaseks vale tõenduse andmises ja Tobiase kui tuletõrjuja halvustamises. Tõsi küll, kahjutuli oli tava- tumalt ebaharilikus kohas, Kolgala tuletõrje kuulsa pealiku kõhu peal ja seisukorda ei võidud lahendada niiõelda teaduse ja tehnika seadustele vastavalt. Kuid meie sõber Tobias on ju tuletõrje Napoleon. Ta ei kaotanud hetkekski oma külma rahu.

Suurele kehale haruldase kiirusega kargas Tobias voodist välja, kustutas kä-

tega kokku surudes oma halli öösärgi ja lippas esikusse, nii et karvased kintsud välkusid.

Mitte põgenema vaid tooma aparraati. Vana Kuri, kes oli jäänud kahjurõõmsalt jälgima sündmustekäiku, kohkus hetkeks, aga siis tuli tal meele, et Põrgus oli väikestest kuraditest asutatud eri osakond, kelle ülesandeks oli rikki ajada esmaabi kustutusriistu — eriti keemilisi aparraate ja Hingevaenlane irvitas inetult kui Tobias tegi nõiatempe, et saada aparraati tegutsema. Kuid Põrgu kahjutule-osakond oli oma ülesande hästi täitnud. Aparraat ainult vähe vihises, aga ei sellest tulnud midagi.

Nüüd oli hea nõu kallis. Tobiase peas välgahtas sekundi tuhandendikus osas, et tema tuletõrjuja au on päästmatult läbi, kui ta laseb oma voodi põlema minna, olles ise seal lamanud. Hetkeks valdas teda suur lootusetuse tunne. Laual oli küll

veekann, aga Tobias polnud kümnelt aastal veekannu puudutanud, nii et see ei tulnud tal kohe meele. Aga tekk hakkas juba õige kiusakalt põlema.

— — —

Nii. Nüüd oleme tulnud oma jutustuse niiöelda kulminatsiooni juure. Nüüd oleks aeg kirjeldada lõpulahendust kõlavate ja ilusate sõnadega, kuid seda ei või teha, sest olgugi, et lõpplahendus oli võidukas, ei saa seda kirjeldada ilusate sõnadega, kuna see oleks vastolus tõelikkuse argipäevsusega.

Kuid tuletan siin vaid meele vanasõna: „Kui häda kõige suurem, siis abi kõige lähemal“ ja ütlen lühidalt ja kuivalt, et keemiliselt see kahjutuli kustutati. Hädas olles leiutas Tobias lihtsa „keemilise aparraadi“, mis oli valmis „laaditud“ ja seisid voodi all.

TALLINNA BRIGAADI MAJANDUS-KOMPANII PÕHJA RÜHM 5. AASTANE.

Pühapäeval, 25. skp. mälestas Tallinna brigaadi majanduskompanii Põhja rühm oma asutamispäeva, mis oli 5. aasta eest.

Sel puhul oli naisrühm ülesrivistatud Sadama vabatahtliku tuletõrje pitsimajas. Naisrühma paraadi võttis vastu brigaadipealik E. Umbliia ühes oma abide J. Toovere ja H. Maidega. Naaberühmade esindajad 1. kompaniist ütlesid tervitusi ja õnnesoove ning andsid üle kingitusi. Ka Nõmme naiskompanii esindaja plk. Sirotkin tõi Nõmme naistuletõrje poolt tervitusi ja õnnesoove ning kingitusi.

Kopli naisrühm saatis õnnesoovi telegrammi.

Järgnes tujuküllane koosviibimine, kus peeti hulk lauakõnesid, millede alla kriipsutati naistuletõrje tähtsust.

KOPLI DIVISJONI VÕISTLUSED.

Pühapäeval oli Tallinna brigaadi Kopli divisjonil kompaniide vahelised võistlused mootorpritsiga ja muud tuletõrjelised võistlused.

Mootorpritsi võistlusel tuli I. kohale 1. kompanii 1. rühm.

Väljaspool võistlusi esines Kopli naisrühm mootorpritsi tööle valmisseadmise demonstrat-

siooniga. Naised said sellega hästi hakkama ja nende aeg oli üsna hea.

Järgmises numbris pikemalt.

RÕNGU TULETÕRJEÜHING 50. AASTANE.

Pühapäeval, 25. skp. pühitses Rõngu valla vabatuletõrjeühing oma 50. aastapäeva. Juubelipidustused algasid turuplatsil peetud paraadiga. Rahvast oli kogunenud turuplatsile paarisaja inimese ümber.

Ülesrivistatud tuletõrjepere paraadi võttis vastu E. V. T. Liidu esimees B. Melts, saadetud Tartumaa brigaadipealikust P. Martmaast ja Tartu linna brigaadi pealikust Roo'st.

Vaimulikus osas pidas kõne Rõngu õp. Lootsmaa. Seejärel Tuletõrjeliidu esimees Melts pidas lühikese kõne ja tõi tervitusi juubilarile Korpuse pealikult ja E. V. Tuletõrje Liidult.

Järgnevalt Rõngu tuletõrjeühingu esimees A. Palu võttis vande tuletõrjujailt. Tervituste osas ütlesid juubilarile sooje sõnu Tartumaa brigaadi pealik P. Martmaa, Tartu brigaadi pealik Roo, Elva divisjoni plk. J. Niklus, Rõngu vallavanem A. Jaama, ümbruse tuletõrjeühingute ja kohapealsete seltside esindajad.

Kõnelesid ka hallipäised ühingu asutajad Simenson ja Teska. Kuldristi sai liige J. Oja. Paraad lõppes paraadimarsiga. Järgneval koosviibimisel ühingu seltsimajas peeti hulk kõnesid.

Kaks kõigevanemat Soome tuletõrjet

Turu vabatahtlik tuletõrje.

Raske tuleõnnetus tabas Turu linna. 4. ja 5. septembril 1827. aastal pääsis tuli lahti ja hävitas üle 800 maja, nende hulgas ka vana kuulsa Turu Toomkiriku. Linn oli hävitatud, kuid elanikud alustasid uute elamute ehitamist ja kümne aasta jooksul oli Turu uuesti ülesehitatud.

Kuidas uuesti ülesehitatud linna kaitsta samasuguse õnnetuse eest, selle üle murdis pead Turu kodanik, pärastine kaubandunik, apteeker Erik J u l i n. Temale oli selge, et sel ajal kehtiv

Kaubandusnõunik Erik Julin,
Turu vtü asutaja.

linna tulekaitsekorraldus ei suuda küllaldaselt pakkuda kindlustust ja julgeolekut kodanikele. Erik Julin oli Rootsis tutvunenud vabatahtliku tuletõrje korraldusega ja soovitas seda ka Turu kodanikele. Ta kirjutas vabatahtlikust tuletõrjest Turu ajalehes, tuues seal ära ka vabatahtliku tuletõrje põhikirja, mis oli koostatud Rootsi Norrköpingi vabatahtliku tuletõrje eeskujul.

28. augustil 1838. aastal kutsus E. Julin kokku koosoleku vabatahtliku tuletõrje asutamiseks. Kutse leidis head vastukõla ja kokku tuli 90 kodanikku, kaupmehi, ametnikke ja käsitöölisi-meistreid. Kooslek otsustas vabatahtliku tuletõrje asutamise jaatavalt ja valis komisjoni põhikirja lõplikuks koostamiseks. Nii algas tegevust Turu vabatahtlik tuletõrjeühing.

Esimese põhikirja järgi oli tuletõrjel pealik, kellele allusid kõik liikmed. Liikmed olid siiski

jagatud kolme divisjoni või jaoskonda. Esimese jaoskonna ülesandeks olid ettevalmistustööd tulekustutamiseks, kõigepealt veemuretsemise korraldus. Teise jaoskonna ülesandeks oli tulekustutamise tuletõrje oma muretsetud abinõudega. Kolmanda jaoskonna ülesandeks oli elava ja elutu vara päästmine ja alalhoidmine.

Tuletõrje juhatuse moodustasid pealikud ja muud ametihed. Need olid tuletõrje pealik ja tema abi, kolm jaoskonnapealikut ja nende abid, pritsimeistrid ja nende abid, lipukandja ja tema abi, sekretär ja laekur.

Esimese jaoskonna tunnusmärgina oli kollane värv, teisel jaoskonnal punane ja kolmandal jaoskonnal sinine. Need värvid on veel praegugi Turu vabatahtliku tuletõrje jaoskondades tarvitusel, mundri kraedel. Tuletõrjeühingu lipp oli kolmevärviline kollane-punane-sinine.

Oma maja ehitamiseks hakkas ühingu raha korjama aastal 1876. Ühingu 50-aasta juubeli puhul kinkis linn ühingu krundi ja 1890. aastani oli majaehitamiseks korjatud juba 62.556 marka ja maja ehitamisega võidi teha algust. Nurgakivi panek oli 19. aprillil 1891. a. ja 30. oktoobril 1892. a. võidi maja sisse õnnistada. Maja läks maksma 184.292.51 marka.

Turu vabatahtliku tuletõrje seltsimaja on üks ilusamaid Turu maju, sarnast suurt saali on harva leida. Tuletõrjeühing on oma saali välja üürinud mõnel aastal enam kui kakssada korda. Üldse on seltsimaja ühingu jaoks sissetulekuallikaks. Maja on välja üüritud restoraniks, peale selle saali üür. Majas on ruumid veel ühingu juhatusele, ühingu klubile jne.

Ühing hangib omale sissetulekuid pidude, tantsuõhtute, loteriide jne. korraldamisega. Toetust saadakse ka linnalt.

Saja aasta jooksul on Turu vabatahtlik tuletõrje osa võtnud 617 kahjutule kustutamisest. Neil on olemas kõigi kahjutulede nimekiri ja lühikene kirjeldus, mille kustutamisel käis vabatahtlik tuletõrje. Tulekustutamisel või selle tagajärjel on saanud surma kolm Turu vabatahtlikku tuletõrjeliiget.

Viimase kahekümneviie aasta jooksul on Turu vtü oma varustuse täiesti uudistanud ja ajakohastanud. 1923. a. osteti esimene mootorprits, 1925. a. müüdi ära kaks käsipritsi ja muretseti uus mootorprits Serlachiuselt, üks autoprits, kaks veoautot ja üks mehaaniline redel. Varustuse väärtus hinnati 1925. a. 388.430 margale.

1926. a. suurendati hälitus-kellade võrku, hälituskelli tuletõrjujate korterites on nüüd 70. 1933. a. muretseti veel üks auto ja kantav moo-

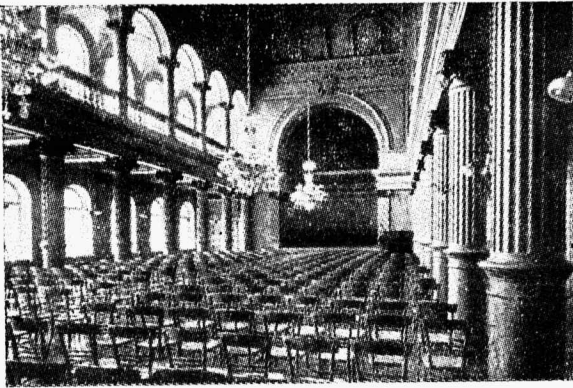
torprits. 1936. a. osteti Chewrolet auto meeskon-
na veoks.

Tuletõrjujate väljaõpetamiseks on ühing kor-
raldanud lühiajalisi kursusi, lõpetajaile antakse
tunnistused.

Turu vtü on naabriühingutega Turu eeslin-
nades kui ka maal tihedas koostöös. Turu ja Pori
lääni Tuletõrje Liidu asutamisel oli Turu vtü ees-
otsas.

Praegu on Turu vtü-l üle kaheksa liikme.

Nagu meie vanemal tuletõrjeühingul, Tallinna
vtül oli oma hümn, mis hiljem sai kogu Eesti,
Läti ja Leedu tuletõrjehümniks, nii on ka Turu
vabatahtlikul tuletõrjel oma hümn „Turu vaba-
tahtliku tuletõrje aumarss.“ Ka see on saanud
kogu Soome tuletõrje hümniks. Selle laulu sõ-
nad kirjutas luuletaja ja kirikuõpetaja Karl Ro-

Turu vtü seltsimaja ilus pidusaal.

bert M a l m s t r ö m aastal 1867 ühingu aasta-
päevaks. Sõnadele komponeeris viisi muusika-
direktor C. G. V a s e n i u s. — Laulusõnad tule-
tavad meelde ka meie tuletõrjehümni sõnu.

Turu vabatahtliku tuletõrje asutajad olid
rootslased ja alguses valitses ühingu rootsi keel.
Kuid juba 1872. aastal hakatakse nõudma elu-
õigust ka Soome keelele, kuid see ei läinud siiski
nii ruttu, alles 1906. aastal otsustati tuletõrje-
ühingu ametlikuks keeleks võtta soome keel.
Kuid juhatuses ja komisjonides tarvitatakse ka
rootsikeelt ja protokollid kirjutatakse selles kee-
les, milles asi algatatud või kirjalikult ette
pandud. Nii tarvitatakse Turu vtü-s veel prae-
gugi kaht keelt.

Nagu näeme on Turu vtü-s mõndagi, mis sar-
naneb meie tuletõrjele ja meie oludele..

Pori vabatahtlik tuletõrje.

Teine kõigevanem Soome vabatahtlik tule-
tõrje on Pori vabatahtlik tuletõrjeühing, kes

pühitses tänavu 23. ja 24. juulil oma 75 - a a s -
t a j u u b e l i t.

Pori linn on umbes meie Pärnu suurune, tal
on üle 20.000 elaniku ja asub viljaka Satakunna
keskel. Pori linnal on rohkesti eeslinna, kus
elab hulk rahvast, nii et kui neid ühendada lin-
naga, tõuseks linna elanike arv ligi kahekord-
seks.

Pori vabatahtliku tuletõrje asutamismõte
tekis kindlustuseltsi tegelaste hulgas. Soome
linnade üldise tuleabi ühingu koosolekul 1862. a.
Helsingis tõsteti küsimus üles, kuidas saaks lin-
nade tulekaitseasjandust paremale järjele tõsta
ja soovitati ühingu esindajatele kohapeal mõju-
tada kodanike vabatahtlikku ühteliitumist sel-
leks.

Tuleabiühingu Pori esindaja magistraadi no-
tar A. A. A n d e r s o n avaldas 16. jaanuaril
1863. a. Pori rootsikeelses ajalehes kirjutuse va-
batahtliku tuletõrje asutamisest ja kutsus linna-
kodanikke, kaupmehi, majaomanikke ja teisi as-
jasthuvitatuid meeskodanikke 30. jaanuariks
raekotta nõupidamisele vabatahtliku tuletõrje
asutamiseks. Selle kutse peale ilmus raekotta
ainult üks isik. Kuid A. Anderson ei jätnud asja
katki, ta selgitas üksikutele vabatahtliku tule-
tõrje asutamise vajadust ja pani liikuma lehe,
kus paluti neid kirjutada oma nime, kes soovisid
astuda vabatahtliku tuletõrje liikmeks ja raha-
summa, palju nad lubavad annetada tuletõrje-
ühingu asutamiseks. Nii sai Anderson kokku 30
nime ja avaldas 29. mail 1863. a. uue üleskutse
kohalikus rootsikeelses ajalehes ja palus alla-
kirjutajaid 4. juuniks raekotta vabatahtliku
tuletõrje asutamiseks.

Kokku tuli ainult 9 isikut, kes otsustasid asu-
tada vabatahtliku tuletõrje ja valisid komisjoni,
kelle hooleks jäi põhikirja koostamine. Esimene
põhikiri valmistati pea sõnasõnaliselt Rootsi Gö-
teborgi linna vabatahtliku tuletõrjeühingu põhi-
kirja järgi. Ühingu liikmete ülemäär määrati
150 peale kindlaks. Põhikirja kinnitamisega ku-
lus aga ligi kolm aastat, kuna valitsuse võimud
(kuberner ja senat) selle mitmel korral tagasi
saatsid paranduste ja muudatuste tegemiseks.
Põhikiri kinnitati 1866. a. See esimene põhikiri
kuulus edaspidi veel mitu korda muutmisele ja
täiendamisele.

Ka Pori vtü asutajad olid rootslased ja algu-
ses valitses ühingu rootsi keel, kuid varsti oli
tuletõrjujate enamus soomekeele kõnelejad ja
1879. aastal otsustati käskluste ja asjaajamise
keeleks võtta soome keel. Esimene soomekeelne
üldkoosoleku protokoll kirjutati 1882. a., kuid
ühingu juhatus protokollid kirjutati rootsikeeles
veel kuni 1896. aastani. — Keele muudatusest
tundsid end mitmed olevat haavatud ja lahkusid
tuletõrjest.

Pori vabatahtliku tuletõrjeühingu seltsimaja. Paremalt paistab uue pritsimaja autogaraaž.

Alguses jagunes vabatahtlik tule- ja päästeühing“ (rootsi keeli „Frivilliga Brand- och Bergningskorpsen“) kahte divisjoni või jaoskonda: tuletõrje- või pritsijaoskonda ja päästejaoskonda.

Nüüd jaguneb ühingu rakenduskond kolme kompaniisse, igas kompaniis kolm rühma (Soome keeli „joukko“), igas rühmas on 3—9 töökonda (Soome keeli „rühmä“), igas töökonnas kolm meest, nr. 1. töökonnajuht, nr. 2. ja 3. töökonna liikmed.

Pori vtü-l on oma suur seltsimaja, mille ehitamisega alustati 1893. aastal, maja sai valmis 1894. a. sügisel. Maja ehitati veel mitmel korral ümber ja on praegu üks ruumikam seltsimaja Poris. Seltsimajas on suur saal, kuhu mahub üle 500 inimese, näitelava, einelauaruumid, juhatusetoad ja hulk muid kõrvalisi ruume.

1936. aastal ehitati ühingu uue ajakohase pritsimaja, mis on osalt kahe, osalt kolmekordne. Alumisel korral on ruumikas autogaraaž, kus ruumi leiavad vabatahtliku ja linna kutselise tuletõrje autod, linna haigeteveo auto, siis korrapidaja ruum, tööruum, arhiiviruum, pesuruum, saun ja katlaruum. Ülemistel kordadel on eluruumid. Kõik tuletõrjehooned on varustatud keskküttega, veevärgiga, elektriga. Tuletõrjujate elukorterites on elektripliidid. Uus pritsimaja läks maksma 600.000 marka. Uus pritsimaja on linnale väljaüritud 32.450 margalise aastaiüriaga. Korterite leiavad seal 9 kutselist tuletõrjujat.

1926. aastast saadik on vabatahtlikul tuletõrjel 40-meheline lentsalk või löögijaoskond

(iskujoukko). See on poolkutseline, sest saab väikest tasu linnalt. Kõik 40 meest on ühendatud elektri-häilituskelladega. 1936. a. sõlmiti linnaga leping, mille järgi vabatahtlik tuletõrje on kutselisele tuletõrjele reserviks ja abiks, saades linnalt aastas 100.000 marka tasu. Selle summa hulgas on ka lentsalga liikmete palk. Lepingu järgi on vabatahtliku tuletõrje riistad kasutada ka kutselisele tuletõrjele.

Pori vtü on üks tegevamaid liikmeid Soome Tuletõrje Liidus ja Turu ja Pori Lääni Liidus.

Pori vtü 75-aasta juubelit pühitseti suureviisiliselt. Pidule oli kutsutud ka nende ridade kirjutaja, kes ei saanud aga kahjuks sellest osa võtta. Saatsin lipunaela, mille andis üle Pori tuletõrjepealik Lauri Lindroos. Juubelipidustustel tuletati meele ka Eesti tuletõrjujaid ja hüüti neile elagu.

Pori vabatahtliku tuletõrje pealik on praegu hambatehnik Aarne Vuorio, abipealik kaupmees Verner Ström, I. kompanii pealik insener Väinö Jorma, II. kompanii pealik telegraafi

Aarne Vuorio
Pori vtü tuletõrjepealik.

revident Väinö Lehtonen, III. kompanii pealik kaupmees Väinö Vesä.

Oma 75 aasta kestvusel on Pori vtü osa võtnud 519 kahjutule kustutamisest.

Liikmeid on Pori vabatahtlikul tuletõrjel üle kolmesaja.

E. T.

Ühingu elust ja tegevusest

Suur tule ja õhukaitse manööver Türil

Tuletõrje Järvamaa brigaadi korraldusel toimusid Türil 23.—27. augustil kodanliku õhukaitse instrueerimiskursused. Lektoriteks olid Politseitalituse sanitaarinspektor dr. A. Vastalu ja instruktor J. Ernits Politseitalitusest. Kursuste kavast võeti läbi kodanliku õhukaitse organisatsioon ja selle ülesanded, õhukallaletungi abinõud ja nende tegevus, sõjagaasid, õhukaitse ja distsipliin, individuaal- ja kollektiiv-gaasikaitse, sanitaarkaitse õhurünnakuil, esmaabi rünnakuil, toitainete ja loomade kaitse sõjagaaside vastu ja tulekaitse õhurünnakuil. Nagu juba kavast nähtub, oli kursuste kava võrdlemisi laiaulatuslik, andes kursuslastele vajalikke algetadmisi tule- ja õhukaitsest õhukallaletungide korral. Kursuste vastu valitses elav huvi. Kursustest võttis osa üle 100 inimese. Kursustele järgnes pühapäeval, 28. augustil, tuletõrje Järvamaa brigaadi õppepäev ühes tule- ja gaasikaitse manöövriga, mis oli mõeldud ühtlasi kursustel käsitatud ainete demonstratsiooniks. Ilusa ilma tõttu oli brigaadi õppepäevast osavõtt väga rohkearvuline. Üle Järvamaa valgus Türi koku tuhande tuletõrjuja ümber; seda suurem oli aga pealtvaatajate kokkuvool. Pealtvaatajate hulka tule- ja gaasikaitse suurmanöövril arvati viiele tuhandele. Kõrgematest külalistest olid kohal Politseitalituse direktor J. Sooman, Korpuse pealik major R. Vaharo, Viru-Järva prefekt A. Ladva, Tallinna brigaadi pealik mag. E. Umbli, Tartumaa brigaadi pealik P. Martmaa j. t. kõrgemaid tuletõrjejuhte üle riigi. Hommikul toimusid kooli aias ja supelpargis tuletõrjealalised võistlused, kus parimaks divisjoniks osutus Türi divisjon 30 punktiga, teisele kohale tuli Paide divisjon ja kolmandale kohale Tapa divisjon.

Kell 12 päeval toimus turuplatsil suur tuletõrjeparaad, millest võttis osa 1000 tuletõrjujat ja naistuletõrjujat. Paraadi võttis vastu Politseitalituse direktor J. Sooman koos Korpuse pealiku major R. Vaharo, Viru-Järva prefekti A. Ladva ja teiste kõrgemate tuletõrjejuhtidega. Direktor J. Sooman pöördus lühikese tervituskõnega tuletõrjepere poole, tunnustavalt alla

kriipsutades tuletõrje senisele ennastsalgavale tööle. Ta peatus lähemalt tuletõrje uue korralduse juures, märkides, et uue tuletõrjeseadusega ei ole tahtud tuletõrjeorganisatsiooni vabatahtlikku vaimu alla suruda ega seda tööd alahinnata, vaid otse vastupidi — uue tuletõrjeseadusega on tuletõrjeorganisatsioonile antud veel suurem tähtsus ja teda kõrgemalt hinnatud, et ta oma kõrget ülesannet meie rahva elus võiks senisest veelgi edukamalt täita. Ainult vabatahtlik organisatsioon on suuteline seda suurt tööd oma kanda võtma. Edasi peatus direktor tuletõrje töö juures sõjatagalas sõja korral, kui see peaks juhtuma. Tuletõrjel ei tule mitte üksnes tuleohuga võidelda kahjutuledel, vaid, kui isamaa kutsub, tuleb välja astuda ka isamaa eest. Sõjatagalas on organiseeritud tuletõrjel täita suur ülesanne. Seni oli tuletõrje lipukirjaks — Jumalale auks, ligimesele kasuks, kuid tulevikus tuleks seda lipukirja täiendada — Jumalale auks, ligimesele kasuks ja i s a m a a k a i t s e k s ! lõpetas direktor oma sõnavõtu. Kõlas hümn, mille järele algas võimas paraadmarsš aukülaliste eest läbi. Siin näitas tuletõrje sõjaväelikkude kindlat sammu ja distsipliini.

Kell 1 rivistus tuletõrje üles koolide spordiplatsile, kus toimus manööver. Siin anti spordivõistlustel esikohtadele tulnud üksustele auhinnad välja Politseitalituse direktori J. Soomani poolt. Demonstratsioonile ütles avasõna tuletõrje Järvamaa brigaadipealik H. Kullerkann, tervitusi tõi Türi linnavalitsuselt linnavanem A. Viirmaa, Järva maavalitsuselt O. Velner ja Tuletõrje Liidult P. Martmaa. Kõnega gaasi- ja õhukaitse vajadusest tagalas esines Korpuse pealik major R. Vaharo, rõhutamades eriti praegusaja õhurelvade tähtsust ja nende tõrje korraldust.

Täpselt kell 2 algas suur tule- ja gaasikaitse manööver, mille demonstreerimiseks oli koolide spordiplatsile laskeraja ette rajatud dekoratiivne linnaosa, nimetusega „Aedlinn“. Aedlinna koda-nikke mängisid Türi teatriseltsi „Tungal“ näite-
tegelased. Enne õhurünnakut lennukite poolt käis linnas parajasti simman, kus lõbutseti ja

ilmudes tulistamispiirkonda, astub tegevusse aktiivne õhukaitse, tulistades lennukeid. Lennukid linna kohale jõudes pikeerivad, pildudes alla fuggass- ja gaasipomme. Nüüd ilmuvad Aedlinna majade ette politseinikud ja annavad gaasihäiret. Pommide lõhkemised tekitavad elanikkonnas paanika, kabuhirmus ja peatult püüavad elanikud põgeneda, mis aga korda ei lähe. Gaasimõjust „tabatuna“ langevad kodanikud „loogu“ maha, kus nad jäävad väherdades abi ootama. Häilituse peale ilmub koolimaja aiast kodanl. õhukaitse rakenduskind. Õnnetuspaigale ilmub gaasiluuremeeskond ja sanitarid kummiriietes ja gaasitorbikutes. Sanitarid asuvad kiiresti „mürgitatuid“ abistama, asetades neile gaasitorbikud pähe ja kandes nad kandraamidil esmaabipunkti. Gaasiluuremeeskond teeb kindlaks mürgaasist iperiidist tabatud maa-ala suuruse ja piirab selle kollaste lipukestega. Degaseerijameeskond asub seejärel gaasiohtu kõrvaldama kloorlubjaga, mida teostatakse pihustajatega. Gaasitorje meeskonna töö lõppedes kontrollib gaasiluure, kas degaseeritud maa-alal ei leidu veel sõjagaasi. Selle lõppedes algab kogu rakenduskinda isiklik degaseerimine. Samal ajal kordavad lennukid õhurünnakut, nüüd juba piluvad lennukid fuggass- ja ka süütepomme. Kogu õhukaitse rakenduskind jookseb laiali ja heidab pikale, et mitte olla lennukitele märklauaks. „Aedlinna“ politseinikud annavad käsiresiiridega õhurünnaku alarmi. Lennukitelt allavisatud pommidest süttib „Aedlinna“. Tõuseb suits ja varsti pidutsevad tulekeeleddi aplalt majade kohal. Pommidest süttib veel läheduses asetsev J. Lage jahu- ja saeveski. Kuna „Aedlinna“ oma tuletõrje on võimetu tekkinud kahjutulesid likvideerima, siis alarmeeritakse ka „vana linna“ tuletõrje, kes asub tuleohtu lokaliseerima. Tulekahjukohale ilmub tuletõrje kustutusabinõudega vaenlasele moondatult. Kuna aga süütepommid on oma töö teinud, siis tuletõrje vaevalt suudab „Aedlinna“ ohust päästa ja majad põlevad maha. Tuli suudetakse likvideerida aga J. Lage jahu- ja saeveskis. Tule lokaliseerimise järele lõpeb manööver, mida huviga jälgisid rahvahulgad ja kõrged külalised. Lõppkokkuvõtte manöövrist teeb Politseialituse direktor J. Sooman, kelle kõne lõppedes lasti publiku hulka pisargaasi, et ka viimased võiksid tutvuneda gaasilõhnaga. Seetõttu lõppes Türi „õhusõda“ „suure nutuga“, nagu päris-sõda kohe.

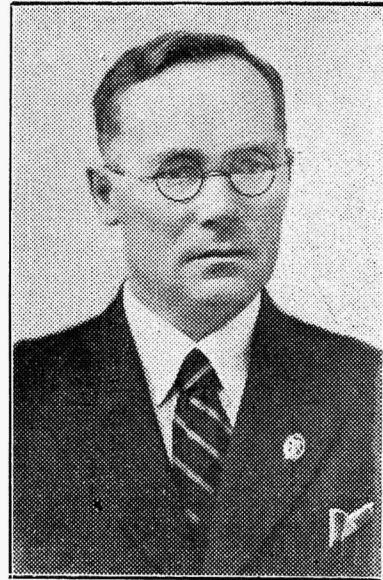
Manöövri käigust andis kogu aeg publikule reportaaži Politseialituse sanitaarispektor dr. A. Vastalu.

Manöövriil olid peale tuletõrjajate kaastegevad 2 sõjaväe lennukit, kaitseliitlased aktiivse õhukaitse üksusena ja samariitlased. Demonstratsiooni üldjuhiks oli Järvamaa brigadipealik

H. Kullerkann, kuna demonstratsiooni tehniliseks läbiviijaks oli inst. J. Ernits Politseialitusest. Demonstratsioon õnnestus kõigiti, andes kokkutulnud rahvahulgale ettekujutuse hädasohtudest õhukalletungi korral ja näpunäiteid, kuidas sel korral õigesti toimida.

Ha-Sa.

H. Saksen 50. aastane

H. Saksen

Harjumaa brigadi Tallinna ümbruse divisjonipealik Herbert Saksen pühitses 7. septembril oma 50-aasta sünnipäeva.

H. Saksen on sündinud 7. sept. 1888. a. Ta on tegev olnud tuletõrjes juba ligi paarkümmend aastat. Alustas oma tuletõrje tegevust Kunda aleviku vabatahtlikus tuletõrjes. Oli Venemaal Belaja-Strugis jaoskonnajuht, Rakkes peamees, Raplas jsk.-juht, Nõmmel abiesimees, Tallinna Sadama vtü-s abipeamees ja juhatusliige, Viimsis peamees. Tallinna ümbruse divisjonipealikuks nimetati 31. märtsil 1937. a.

Tuletõrje tegevuse eest omab mitu kodumaa ja välismaa tuletõrje hoolsusmärki.

H. Sakseni 50-aasta sünnipäeva puhul käisid teda tervitamas hulk kaasvõitlejaid-tuletõrjetegelasi. Brigadipealik A. Sork andis temale sel puhul üle E. Vabat. Tuletõrje Liidu II hiigi kuldristi.

H. Saksen on innukas tuletõrjetegelane. Tema on üks neist, kes ennem unustab enda kui tuletõrje. Soovime temale sama innukalt jätkata tuletõrjetööd veel kaua.

Taani tuletõrjest

Vahetevahel on hea heita pilku teiste maade tuletõrje korraldusele ja tööle, et tutvuda sellega ja võrrelda teda oma, koduse organisatsiooni, tegevuse ning võimetega. Eriti võib meid huvitada tuletõrje mail, kus olud meie olude sarnased. Niisuguste maade hulka kuulub ka Taani, mis elanikkude arvu poolest (4 milj. elan.) meist palju suurem ei ole ja põllumajandusliku maana omab samasugust olustikku nagu meiegi.

Peatume kõigepealt veeolude juures. Taani on lauskmaa. Asub merepinna lähedal. Rannikujoon on tal pikk ja käärunine. Võrreldes maismaa riikidega peab veeolusid Taanis tunnistama headeks. See annab tuletõrjele hea võimaluse teotsemiseks. Lisame siia juure, et ehitused on Taanis madalad — ühe-kahekordsed, välja arvatud suured linnad. Seegi on tuletõrje töö edukuse pandiks, mille tõttu tuletõrjujad oma tööga kerge vaevaga hakkama saavad. Ainuke asi, mis seal tuletõrjele muret tekitab, on vanade majade ja kirikutornide katust kandev puuvärk, mille põlemised moodustavad Taanis raskema liigi kahjutuledest.

Maa kogukonna (valla) tuletõrjet juhib Taanis kohalik tuletõrjejuht. Temale allub kohalik tuletõrjemeeskond, mida nimetatakse brigaadiks. Seda ei tohi ära segada meie tuletõrje brigaadiga. Kuna meie tuletõrje brigaadis sagedasti kuni kaheksa tuhat tõrjujat, on Taani brigaad õige väike — mõnikümmend, heal juhul mõnisada meest. Taani brigaadile vastab kõige paremini meie kompanii (endine komando), mõnikord ka rühm (end. jaosk.). Nagu ajakirjas „La prévention du Feu“ M. P. Arnal Taani 1934. a. ja 1937. a. tuletõrje aruandeid arvesse võttes kirjutab, olevat needki meeskonnad organiseeritud sagedasti väga algeliselt. Igatahes, prits peab neil olema ja pritsi annab harilikult kogukond. Pritse peavad muretsema omale ka suurtalude, resp. mõisade pidajad. Tuletõrjejuht allub isegi kahjutule juures politseimeistrile.

Suuremates linnades on organiseeritud oma tuletõrje, kusjuures iga linn on seda korraldanud oma olude ja äranägemise kohaselt, ilma et ta oleks kohustatud jäljendama mõnda üldist, seadusega maksmapandud eeskujut. Tuletõrjejuht kannab üldiselt tuletõrje inspektori nimetust; temal võib olla ka abi.

Raske on üldiselt kindlaks määrata, milline on alluvate kaader. Seal võib leida ülemassistente, keda võiksime võrrelda meie endiste adjutantidega; seal leiame assistente, arvepealikuid, brändmeistreid, jaoskonna ülemaid, kes mõnikord esinevad meie pealikutena, mõnikord

meie nooremate pealikutena (salga ja rühmapealikutud), pritsiülemaid, depoodes ja valvepostide ülemaid, mehaanikuid, telegrafiste, telefoniste ja korstnate põlemiste kustutamise juhte. Nende kõrval näeme rida samanimelisi ametmehi, kelle ametinimetuse all asetatakse aga sõna „reserve“. Sellel sõnal on kahe sugune tähendus. Mõnikord tähendab ta iseseisvat ametnikku, mõnikord aga tähendatakse temaga tuletõrjeüksuse reservi, milleks harilikult on vabatahtliku tuletõrje üksus. Need üksused ei ole väga suured, kuid organiseeritud hästi. Varustus on neil hea. Pealegi olgu siinkohal märgitud, et paljud neist üksustest on varustatud suurevõimeliste vahukustutajatega.

Igal aastal toimetas Taani tulekaitse komitee, mis koosneb kindlustusseltside juhtidest ja tuletõrje ametnikkudest, tulekaitse ülevaatajast. Käesoleva kirjutuse aluseks ongi 1937. a. inspektiooni protokoll. Huvitav on temast jälgida häilituse korraldust Taani linnades. Ühes revideeritud linnadest teatavad puhkenud tulekahjust tuletõrjele 11 erilist teatajat. Tuletõrje keskus omakorda häilitab 15 alalise (elukutse lise) üksuse tõrjujat ja politsei. Teistes linnades häilitab politsei. Viimane häilitab 15 tõrjujat ja nende juhi. Tuletõrje inspektor kutsutakse kohale telefoniga; tõrjujad elektrikelladega. Vabatahtlikke kutsutakse kokku sireenidega. Politsei võtab sunduslikult osa tuletõrje harjutustest. See on märkimisväärne, sest kui tulekahjudel tuleb puudu tööjõust, võib politsei tuletõrjet aidata. (Niisamasugune olukord on loodud väiksemates Inglismaa kogukondades).

Materjalosa miinimum koosneb aruande järgi autopritsidest ja kahe rattalisest mehaanilisest redelist. Siia juure tuleb arvata 15 suitsutorbikut, või „Königi“ hingamisaparate. Mõnes kohas on organiseeritud vabatahtliku tuletõrje lentsalgad. Nende väljasõit ja korraldus on samasugune nagu meil Pärnus ja Narvas, s. t. lentsalk on organiseeritud depoo või selle kõige lähemas naabruses elavaist tuletõrjujast, kelle elukutse nõuab kodustöötamist, nagu kingsepad, rätsepad jne. Aruandes soovitatakse asetada tuletõrjujaid võimalikult rohkem elama depoodesse või nende lähimasse naabruses.

Mis puutub materjalosasse, siis koosneb see, nagu mujalgi Euroopas, mitmesugust tüüpi auto- ja mootorpritsidest ja suurtest mehaanilistest redelistest. Kõikides suuremates linnades, nagu juba mainitud, kasutatakse suuri vahutekitajaid. Esmaabi andmine tuleõnnetustel lasub n.n. Redningskorps'il, kelle kasutada sanitaarautod ja

tantsiti harmoonika-helide saatel. Lõbutsev linna rahvas ei teadnud aimatagi õhust varitsevat hädaohtu. Lennukite ilmudes nägemispiirkonda antakse õhukaitsehäire „Aedlinna“ politseinikelt. Pidutujus rahvas ei pööra häirele mingisugust tähelepanu, lõbutsedes muretult edasi. Lennukite materjal. Seaduse järgi peab Taani tuletõrje abistama ümmarguselt 7,5 klm. raadiusega ringis. Tegelikult sõidetakse välja kaugemalegi. Naaberkogukond abistab naaberkogukonda, vald valda.

Üldiselt saab 1937. a. aruande järgi Taani tuletõrjest järgmise pildi:

Hälitus sünnib eri hälitajate või telefonide abil. Viimastega võidakse kutsuda välja: 1) alalise tuletõrje üksus, mis eksisteerib mitmes, isegi teisejärgu linnas; 2) lentsalga, mis asub depoos ehk pritsimajas; 3) tuletõrjujaid, kelle korterid ühendatud elektrikelladega; 4) tuletõrjujaid siireenide abil.

Kõigis tähtsamates linnades leiame kutselisi või poolkutselisi tuletõrjeid.

Taani pealinnas Kjöbenhavnis (Kopenhaagenis) on 700.000 elanikku. Nii räägivad ametlikud andmed. Tegelikult koosneb Kjöbenhavn kolmest linnalisest üksusest: Kjöbenhavn, Frederiksborg ja Gjentoft. Igähes neist asulaist on erisugune tuletõrje korraldus. 1859. aastast oli Kjöbenhavn 6 alalist tuletõrjejaama. 1884. a., pärast Christianborgi lossi põlemist, korraldati Kjöbenhavni tuletõrje ümber Berliini mustri järgi, väljudes seisukohalt, et tuletõrje sõiduks ei tohi kuluda üle 12 minuti (selle ajaga pidid kohale jõudma ja tööle asuma 4 aurupritsi).

Kjöbenhavni tuletõrjet juhivad brandseff. Temal on oma abi. Kjöbenhavnis on 10 tuletõrje inspektorit, üks insener, üks kantseleiülem, 2 kõrgemat assistenti, üks tehniline assistent, 7 arveametnikku, üks töödejuhataja, 5 depouülemat, 4 pealik-mehaanikut, 7 pealik-telegrafisti, 50 brandmeistrit, 24 mehaanikut või autojuhti, 49 tagavara-brandmeistrit, 13 telegrafisti ja 239 tõrjujat.

Materjalosa moodustavat: 9 suurt redelit, 8 autopritsi, 7 vankrit (autot), üks vanker (auto) suitsuga võitlemise materjaliga; üks vanker

(auto) katterietega (presendid, vaibad), 6 vankrit meeskonna veoks, 2 värtnavankrit (autot), 9 sanitaarauto, 2 aurupritsi, 5 statsionäärset pumpa ja üks tühjendamispump (keldrite, kaevude jne. tühjendamiseks). Sadamavalitsus annab tarbekorral tuletõrje kasutada 3 aurulaevapumpa. Linnas on 3416 hüdranti, 160 avalikku ja 91 era kahjutule teatajat. 1937. a. hälitati Kjöbenhavni tuletõrjet 1337 korda. Neist oli 88 suurkahjutuld. Frederiksborgis, mis on osa Suur-Kjöbenhavnist, on tuletõrje organisatsioon natuke teissugune. Seal on tuletõrjejuht, 5 alam-juhti, 1 pealik-mehaanik, 10 brandmeistrit ühes 10 asetäitjaga, 1 pealik-telegrafist, 2 töödejuhti, 4 pealik-autojuhti ja 64 meest; 6 kustutusvoori, 2 autopritsi, 1 elektriline-mehaaniline redel, 1 autoredel, 1 vankripump, 1 redel — pumpautol, 1 pealikute auto, 1 veovanker, 911 hüdranti. Väljakutseid 312, neist 10 suurkahjutuld.

Gjestofti tuletõrjes on üks juht, üks alamjuht, 2 assistenti, 1 ülemassistent tuletõrjejaama pealikuna, 1 mehaanik, 2 pritsipealikut, 2 asetäitjat-pealikut redelite juhti, 2 telegrafisti, 8 autojuhti ja 16 tuletõrjujat. Materjalosa: 1 meeskonna veoauto, 1 autopump, 1 autopump 22 m. pikkuse redeliga, 1 tagavara autopump, 1 vanker, 1436 hüdranti. 52 mm. ja 2 hüdranti 100 mm. läbimõõduga. Väljakutseid 1937. aastal oli 94, neist 7 suurtuld. (Taanis määratakse kahjutulede suurust nagu meilgi: rohkem kui kahe joaga kustutatud kahjutuli on suurkahjutuli).

Provintsilinnadest on Aarhus kõige suurem (ümmarguselt 80.000 elanikku). Aarhusi tuletõrjes on 1 inspektor, 1 pealik-mehaanik, 1 brandmeister, 1 alam-brandmeister, 5 pritsipealikut, 2 mehaanikut, 21 tõrjujat, 1 arve-assistent, seega 33 inimest alalisi ja 3 brandmeistrit, 4 alam-brandmeistrit ning 38 meest reservis; 3 autorpitsi, 3 auto-veokit. 1 autoredel, 2 päästeredelit, 1 vahuaparaat, 3 värtnavankrit, 54 tulekahjuteatajat (punkti), 70 hüdranti 105 mm. läbimõõduga ja 690 hüdranti 52 mm. läbimõõduga. Väljakutseid oli 1937. aastal 117, neist 11 suurkahjutuld ja 25 valealarmi.

M. Saari, õppejuht.

„La Prevention du Feu“ ainetel

„EESTI TULETÕRJE“t

saab veel tellida nr. 1. alates

EWT Liidus on saadaval 1937. aastakäike „Eesti Tuletõrjet“ à Kr. 1.50 eksemplar

Õhukaitse tegevusest Soomes

Turu vabatahtliku tuletõrjeühingu 100-a. juubelpidustustest võttis osa ka Soome õhukaitse keskkorralduse esindaja rittmeister J u n t o ja sõjaväe tuletõrjete juht major E. L a u k a n e n.

Nemad sõitsid Turusse uue õhu- ja gaasikaitse propaganda-autoga. See auto on maksma läinud meie rahas üle 16.000 krooni. Raha selleks on saadud gaasikaitse märkide müügist (märgi hind üks mark). Seda autot võib kasutada haigete veoks, esmaabi-tuletõrjeautoks, ja propagandautoks. Autos on rändav gaasikaitse näitus, igasugused gaasikaitse abinõud — torbikud, gaasikindlad ülikonnad, hapnikuseadmed, näiteid ja pilte sõjagaaside toimest ja gaasikaitse tegevusest. — Auto on varustatud valjuhääldajaga ja gaasisireeniga. Lähemal ajal saadakse veel filminäitamise aparaat.

Auto on ruumikas omnibus-auto, millesse ma-

hub paarkümmend inimest. Sellega sõidetakse maal ringi ja tehakse propagandat õhu- ja gaasikaitsele. See on ainulaadne seesugune auto põhjamaades.

Õhu- ja gaasikaitse keskkorralduse poolt on koostatud, rikkalikult piltidega varustatud raamatukene õhu- ja gaasikaitse üle, mida levitatakse kõikjal.

Soome Gaasikaitseühing tarvitab aastas 3 miljonit marka (240.000 krooni) raha. Kõik see raha saadakse vabatahtlike annetuste näol rahvalt.

Turu vtü 100-a. juubeli puhul korraldas Gaasikaitseühing filmietenduse, kus näidati hästi koostatud ja mõjukat filmi õhusõja- ja gaasirünnaku hädaohtudest ja seda, mis Soomes on seni tehtud õhu- ja gaasikaitse alal. Filmi vaadati suure huviga.

Skandinaavia tuletõrjest

Turu vabatahtliku tuletõrjeühingu 100-a. juubelpidustustel oli võimalus kokku puutada Rootsi, Norra ja Taani tuletõrjetegelastega ning kuulda, kuidas neis maades on korraldatud tuletõrje ja tulekaitse.

Rootsi Tulekaitseühing on vanim seda laadi ühing Skandinaavias. Rootsi Tulekaitseühing asutati 1918. aastal. Tema tegevus on umbes samalaadne, kui Soome Tulekaitseühingul. Ka Rootsi Tulekaitseühingul on kavatsusel lähemal ajal asutada tuletõrjekooli. Koolis kavatakse õpetust anda nii pealikuile kui ka tõrjujatele.

Rootsis on tehtud palju tööd õ h u v a h u k u s t u t a m i s v i i s i tutvustamiseks, seda peetakse nii tähtsaks, et Rootsi Tulekaitseühing on oma eesmärgiks võtnud vahukustutamiseviisi levitamise ja tutvustamise kogu maale.

Rootsi Üleriiklik Tuletõrje Liit. Rootsi üleriiklik Tuletõrje Liit pühitses mõõdunud aastal oma 25-a. juubelit. Liidu liikmeteks on 1100 vabatahtlikku tuletõrjet. Liikmete arv on viimase kümne aasta jooksul tõusnud 300 pealt 1100-le.

Üleriikliku Liidu ülesanne on arendada vabatahtlikku tuletõrjet nii palju kui võimalik. Liit propageerib uute ühingute asutamist nii kaua, kuni igas kohas on tuletõrje. Üleriikliku Tuletõrje Liidu keskus asub Stokholmis. Peale selle on maakondades (läänides) maakonna(lääni)liidud, kelle eesotsas on maakonna ülem (kuberner). Vabatahtlik tuletõrje on Rootsis vana, va-

nem kui Soomes, esimesed vabatahtlikud tuletõrjeühingud asutati 19. aastasaja alguses, kuid need on ajajooksul kõik muutunud kutseliseks, ainult Ystادتis on tuletõrjeühing, mis pühitseb 1939. aastal oma sajaaasta juubelit.

Norra tuletõrje. Norras ei ole seesugust vabatahtlikku tuletõrjet, kui meil. Seal on kutselised tuletõrjed, mida on 100 ümber, need on peamiselt linnades (Norras on 78 linna), kutselise tuletõrje reserv, mille moodustavad linna teenijad ja töölised ja sunduslik tuletõrje. Viimasesse kuuluvad kõik omavalitsuse piirkonnas elavad mehed 18—55 aasta vanuses.

Kõige vanem Norra tuletõrje on Oslo kutseline tuletõrje, mis asutati 1861. a. Oslo tuletõrjes on 230 meest. Tuletõrje- ja kodanliku õhukaitse vahel on Norras tihe ühistöö. Linnade tuletõrjejuhid (pealikud) on kodanliku õhukaitse tehnilise büroo juhtideks.

Norras on veel olemas eriline kutseline metsa tuletõrje, mis asutati 25 aasta eest.

Praegu on Oslos ehitusel uus pritsimaja, mis saab uhkemaid pritsimaju Skandinaavias. Pritsimaja tuleb kaheksakordne, selle pindala on 1800 m² ja põrandapinda kokku 11.000 m². Pritsimaja harjutustorni kõrgus on 38 meetrit. Üldse on Oslos 6 pritsimaja.

Taani tuletõrjest ilmub käesolevas „Eesti Tuletõrjes“ pikem artikkel.

SISEMINISTRI KÄSKKIRI NR. 56

(Tuletõrje alal)

3. septembril 1938.

Kustutada Felix Viidalepp tema surma tõttu Järvamaa brigaadi pealiku abi ametikohalt, arvates 4. juulist 1938

Rich. Veerman,
Siseminister.

POLITSEITALITUSE DIREKTORI KÄSKKIRI Nr. 24.

(Tuletõrje alal)

Tallinnas, 30. augustil 1938.

§ 1.

Vabastan Theodor K a t z m a n n'i ja Lembit L ä t t'i, mõlemad omal palvel, Tallinna brigaadi Lääne divisjoni pealiku abide kohtadelt.

§ 2.

Nimetan Harjumaa brigaadi Rapla divisjoni pealiku abiks August K a l d e.

§ 3.

Vabastan Ants K a l j u s t e omal palvel Keila divisjoni pealiku abi kohalt arvates 18. maist s. a.

§ 4.

Vabastan Eduard L a h t'i omal palvel Valgamaa brigaadi instruktori ametikohalt.

§ 5.

Nimetan Tartumaa brigaadi noortepealikuks Elmar A n t o n'i.

§ 6.

Nimetan Virumaa brigaadi signalisatsiooni pealikuks August R a e.

§ 7.

Nimetan Narva brigaadi majanduspealikuks Eduard K e l l o.

§ 8.

Kustutan Mihail M i n i s'e tema surma tõttu Narva brigaadi tulekaitsepealiku kohalt, arvates 17. juunist s. a.

§ 9.

Vabastan Adu R o o s i o r g'i omal palvel Läänemaa brigaadi Lihula divisjoni pealiku kohalt arvates 18. augustist s. a. ja panen sama divisjoni pealiku kohused divisjoni pealiku abi Hendrik M e t s'ale, arvates 18. augustist s. a.

§ 10.

Nimetan Saaremaa brigaadi ametkohtadele: brigaadi vesivarustuse pealikuks Leo K e n t s'i, brigaadi ehituspealikuks Heinrich K u k k u r'i.

§ 11.

Vabastan Vassili R u t t'u omal palvel Saaremaa brigaadi Orissaare divisjoni pealiku abi kohalt ja nimetan sama divisjoni pealiku abiks Konstantin O o l'i.

§ 12.

Vabastan Peeter R ä n g e'i omal palvel Viljandimaa brigaadi adjutandi kohalt. Brigaadi adjutandiks nimetan senise brigaadi vesivarustuspealiku Jüri K o i k'i, vabastades teda vesivarustuspealiku kohalt.

Joh. Sooman,
Direktor.

POLITSEITALITUSE DIREKTORI KÄSKKIRI Nr. 26.

(Tuletõrje alal)

Tallinnas, 3. septembril 1938.

§ 1.

Tuletõrjevormi määruse (RT 1938, 74, 675) esinevate nimetuste rakendamiseks lugeda minu poolt tuletõrjebraadi üldvarustuspealikuteks nimetatud isikud samade brigaadide tehnilisvarustuspealikuteks, arvates ametikohale nimetamise päevast.

§ 2.

Nimetan Tallinna tuletõrjebraadis ametikohtadele:

Tehnilisvarustuspealikuks — Valdu R a n n a l e e t; Instruktoriks — Eugen L a u d n a; Sanitaarpealiku abiks — dr. Richard R o o t s ja dr. Valfried R e i n t h a l ja Majanduspealikuks —

senine üldvarustuspealik Evald A u n i n, vabastades teda üldvarustuspealiku ametikohalt.

Joh. Sooman,
Direktor.

BRIGAADIPEALIKUTELE.

Ärakiri: Eesti Vabatahtlikule Tuletõrje Liidule.

Siseministri poolt 17. augustil s. a. antud Tuletõrjevormi määrusega (RT 1938, 74, 675) on toimunud mõningaid muudatusi seniste tõrjujate ja tegevkonklaste nimetustes. Nende muudatuste elluviimiseks antakse alljärgnevad juhised.

I.

Tuletõrje Korpuse koosseisude ajutise eeskirja („Eesti Tuletõrje“ 1937. a. nr. lk. 110—114) § 15, 23 ja 33 muudetakse ning pannakse kehtima järgmises redaktsioonis:

§ 15.

Kustutussalga normaal-koosseis.

Kustutussalga normaal-koosseis moodustub salgapealikust ja 9—15 tõrjujast. Tõrjujad on: esitõrjujad, vanemtõrjujad, tõrjujad ja noorem-tõrjujad. Üks esitõrjujatest kinnitatakse pritsimeistriks.

§ 23.

Tõrjujad ja noorem-tõrjujad.

Tõrjujateks kinnitatakse need noorem-tõrjujad, kes on tegutsenud tuletõrjeüksustes vähemalt kuus kuud, on hästi distsiplineeritud ja on näidanud rahuldavaid teadmisi ning oskusi tuletõrjeasjanduse alal, olles sooritanud tuletõrjelisi katseid Tuletõrje Liidu või tuletõrjeühingu katsekomisjonis.

Need tuletõrjujad, keda pole kinnitatud tõrjuja või kõrgematele kohtadele, kinnitatakse noorem-tõrjujateks.

§ 33.

Erisalkade koosseis.

Erisalk koosneb salgapealikust ja vähemalt 9 tõrjujast. Kui erisalgal on rohkesti varustust, mis vajab alalist korrashoidu, siis kinnitatakse üks tõrjujatest varustusmeistriks.

Erisalga tõrjujad kinnitatakse ametikohtadele § 19 tähendatud korras, kusjuures:

1) varustusmeistriks erisalgas võidakse kinnitada see tõrjuja, kes on hästi distsiplineeritud, on tegutsenud kustutus- või eriüksuses vähemalt kaks aastat, tunneb hästi erisalga varustuse materjalosa ning oskab teostada selle hooldamist ja korrashoidu;

2) vanem-tõrjujate hulgas, kes on hästi distsiplineeritud, on tegutsenud kustutus- või eriüksuses vähemalt üks aasta, on näidanud agarust

ja edukust tegutsemisel mitmesugustes töökondades ja on võimeliselt tarviduse korral täitma varustusmeistri või töökonnajuhi kohuseid;

3) tõrjujateks ja noorem-tõrjujateks erisalgas kinnitatakse need tõrjujad, kes vastavad § 23 nõudeile;

4) kustutussalgast erisalga koosseisu ületoodud tõrjujatele jääb maksvaks nende poolt kustutussalgas omandatud see kõrgem tõrjuja ametiaste, milles nad on olnud vähemalt üks aasta.

Tarviduse korral võidakse erisalga koosseisu täiendada salgapealiku abiga. Erisalga pealiku ja tema abi kohused on samad, mis loetletud § 17 ja 18.

II.

„Tuletõrje Korpuse koosseisude korralduse ajutise eeskirja“ lisades, minu ringkirjas nr. 136-K — 7. V. 37 ja minu poolt kinnitatud tuletõrjeüksuste koosseisudes esineva „noorem-tõrjuja“ nimetuse asemel lugeda õigeaks nimetus „tõrjuja“ ja „õppuri“ nimetuse asemel — noorem-tõrjuja“.

III.

Divisjonipealikute poolt tänaseni allüksuste koosseisudesse kinnitatud tuletõrjujatest lugeda:

1) senised noorem-tõrjujad ja erisalkade tegevkonklastes ümbernimetatuks tõrjujateks ja

2) senised õppurid ümbernimetatuks noorem-tõrjujateks.

Ümbernimetus lugeda maksvaks tuletõrjuja koosseisu kinnitamise päevast arvates.

R. Vaharo, major,
Korpuse pealik.

F. Parmask,
Tuletõrje inspektor.

TULETÕRJE KORPUSE PEALIKU KÄSKKIRI Nr. 18.

Tallinnas, 30. augustil 1938.

Pühapäeval, 28. augustil s. a. toimus Türiil esimene Järvamaa brigaadi õppepäev. Päeva kavas oli võistlusi, paraad ja tuletõrje ning õhukaitse demonstratsioon. Õppepäeva ettevalmistusena toimus Türiil 23.—27. augustini s. a. kodanliku õhukaitse kursus, millest võttis osa üle 100 isiku Türi tuletõrjest ja elanikkonnast.

Õppepäevast osavõtjate tuletõrjujate kogunemine Türiile toimus alarmi korras. Õppepäevale saabunud tuletõrjeüksuste käsutusse oli arvukas hulk autosid. See andis tunnistust sellest, et Järvamaa tuletõrjeühingute juhatused olid loonud oma rakenduskondadele kõigiti soodsaid majanduslikke võimalusi ning püüdnud läkitada oma tuletõrjeüksusi õppepäevale võimalikult rohkearvuliselt. Osavõtt õppepäeva võistlusist oli elav ja esikohtadele tulnud üksustele jagati hulk

väärtuslikke auhindu. Õppepäeva hästi rivistatud paraadist võtsid osa brigaadi kõik divisjonid üle 1000 tuletõrjujaga. Tuletõrje ja õhukaitsese demonstratsioonist võtsid edukalt osa peale tuletõrje veel lennuväe, kaitseliidu ja Punase Risti samariitlaste üksused ning politsei. Hästi kordaläinud demonstratsioon aitas piltlikult selgitada õhusõja hädaohte ja nende vastu võitlemist. Õppepäeva majandusliku külje korraldamisel oli innukalt töötanud Türi linna vabatahtliku tuletõrjeühingu liikmeskond, eesotsas ühingu juhatussega, ühingu esimehe ja rakenduskomna juhi agaal juhtimisel. Majanduslial oli märgata ka Türi paberivabriku direktiooni heatahtlikku vastutulekut. Õppepäevale elas kaasa tuhandeid Türi ja ümbruskonna elanikke linnavanemaga ja maavalitsuse esindajatega eesotsas.

Hästi kordaläinud õppepäeva puhul väärilb kiitvat hinnangut Järvamaa brigaadipealiku H. K u l l e r k a n n'i innukas ja väga korralik tegevus brigaadi juhtimisel ja asjaajamisel.

R. Vaharo, major,
Korpuse pealik.

TULETÕRJE KORPUSE PEALIKU KÄSKKIRI Nr. 19.

Tallinnas, 31. augustil 1938.

Siseministri poolt 17. augustil s. a. antud Tuletõrjevormi määrusega (RT. 1938, 74, 675) on kindlaks määratud tuletõrje ümberkorraldatud organisatsioonile ka uus ja väärikas vorm.

Uue tuletõrjevormi küsimus kerkis üles juba aastaid tagasi. Selleks andsid tõuget asjaolud, et senine tuletõrjujate vormirõivastus oli vanapä-rane, ebasobiv ja puudulik. Tuletõrje ümberkorraldamisega võeti vormi küsimus kindlakujulise-malt päevakorrale, eriti veel selle tõttu, et uues organisatsioonis oli rida uute ülesannetega ameti-kohti, mille täitjatele tuli anda ka uusi ametitun-nuseid.

Uus Tuletõrjevormi määrus valmis pärast põh-jalikku ja kõigekülgseid kaalutlusi. Tema välja-töötamisel võeti materjalideks Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liidu juhatusse poolt esitatud kavad, töötati need läbi Politseitalituse, Kodanliku Õhu-kaitsese ja Tuletõrje Osakonnas ning uue vormi küsimusi arutati mees- ja naistuletõrjejuhtidest moodustatud komisjonides.

Uus tuletõrjevorm on välja töötatud otstarbe-kohaseks, nägusaks ja soliidseks ning on ühtlane kõigile tuletõrjujaile. Kõik see aitab tõsta tule-tõrjepere välist ilmet kui ka ühtlust ja süvendada ühtekuuluvuse tunnet. Uus ja ühine tuletõrje-vorm sisendagu igasse tuletõrjujasse uhkustunde, et ta kuulub võimsasse riigikaitselise iseloomuga organisatsiooni, mis koosneb kümnetest tuhan-

detest vabatahtlikkudest liikmetest kõigi rahva-kihtide hulgast.

Kanname oma tuletõrjevormi väärilbalt, puh-talt ja korralikult ning hoidume kõigest, mis võiks riivata tuletõrje au ja head nime.

R. Vaharo, major,
Korpuse pealik.

TULETÕRJE KORPUSE PEALIKU KÄSKKIRI Nr. 20.

Tallinnas, 2. septembril 1938.

§ 1.

Valgamaa brigaadipealik kandis 16. aug. k. a. ette, et temale alluvas brigaadis on Valga ümb-ruse divisjon ümberkorraldatud „Tuletõrje Kor-puse koosseisude korralduse ajutise eeskirjade“ kohaselt.

§ 2.

Harjumaa brigaadi pealik A. S o r k kandis ette, et viibis 01. 07. 38 — 05. 07. 38 Soomes tu-letõrje pidustustel ning tema kohused äraoleku ajal täitis brigaadipealiku abi dr. A. V a s t a l u.

§ 3.

Läänemaa brigaadi pealik B. M e l t s kandis ette, et on asunud puhkusele 31.07.38 — 07.08.38 ning tema kohuseid äraoleku ajal täidab brigaadi-pealiku abi A. K a s t e r p a l u.

§ 4.

Vabastan August K a l d e Harjumaa brigaadi Rapla divisjoni Rapla kompanii pealiku abi kohalt tema nimetamise tõttu Rapla divisjoni pealiku abi kohale ja nimetan uueks Rapla kompanii pea-liku abiks Aleksander P ä ä d a m'i.

§ 5.

Nimetan Harjumaa brigaadi Tallinna ümb-ruse divisjoni Harku 3. (Ranna) kompanii peali-kuks sama komp. pealiku abi Evald R e i n t e e.

§ 6.

Nimetan Harjumaa brigaadi Nõmme divisjoni 1. kompanii pealikuks sama kompanii pealiku abi August K i r š m e ja uueks kompanii pealiku abiks Aleksander E i g e l m a n n'i.

§ 7.

Vabastan Konstantin P r i i d o omal palvel Harjumaa brigaadi Tallinna ümbruse divisjoni Vääna kompanii pealiku kohalt ja panen kom-panii pealku kohuste täitmise ajutiselt kompanii pealiku abile Hans T e d r e'le.

§ 8.

Vabastan Aleksander K a l l i o n'i omal palvel Harjumaa brigaadi Rapla divisjoni Järvakandi kompanii pealiku kohalt ja nimetan ta Rapla di-visjoni tulekaitsese pealikuks. Järvakandi kom-panii pealiku kohused panen ajutiselt sama kom-panii pealiku abile Johannes S ä ä r e k õ n n o'le.

§ 9.

Vabastan August P r e i m a n n'i omal palvel Harjumaa brigaadi Keila divisjoni Põllküla-Leetse kompanii pealiku abi kohalt arvates 1. juulist k. a.

§ 10.

Nimetan Tartumaa brigaadi Tartu ümbruse divisjoni Ahja kompanii pealikuks sama kompanii pealiku abi Valter S a r e n s'i ja uueks kompanii pealiku abiks Paul L u k k'i.

§ 11.

Nimetan Tartumaa brigaadi Mustvee divisjoni õppepealikuks Jaan R i n n e.

§ 12.

Nimetan Tartumaa brigaadi Tartu ümbruse divisjoni Ropka-Raadi kompanii pealikuks Aleksander V i n k'i.

Ühtlasi vabastan sama kompanii pealiku abi Karl O t s'a kompanii pealiku kohuste täitmisest.

§ 13.

Nimetan Valgamaa brigaadi Valga ümbruse divisjonis ametikohtadele:

Karula kompanii pealiku abiks Karl P r a g i.
Sooru komp. pealiku abiks Eduard U i b o.

Tõlliste komp. pealiku abiks Artur M ö l d e r' i.

§ 14.

Vabastan Osvald K u r s'i elukoha muutmise tõttu Valgamaa brigaadi Valga linna divisjoni 4. kompanii pealiku abi kohalt ja kinnitan sama kompanii pealiku abiks Paul K a l l i k o r m'i.

§ 15.

Nimetan Järvamaa brigaadi Tapa divisjoni adjutantiks Aleksander R u l l'i.

§ 16.

Nimetan Läänemaa brigaadi Haapsalu divisjoni spordipealikuks Rudolf A v e k u k k'e.

§ 17.

Vabastan Johannes M u r u m e t s'a omal palvel Läänemaa brigaadi Haapsalu divisjoni Piirsalu kompanii pealku kohalt ning panen kompanii pealiku kohuste täitmisest ajutiselt sama kompanii pealiku abile Rudolf N ö u'le.

§ 18.

Vabastan August M i k k'i omal palvel Viljandimaa brigaadi Viljandi divisjoni Viljandi linna 3. kompanii pealku kohalt ja nimetan sama kompanii pealikuks senise kompanii pealiku abi Jaan P i k a s'e. Uueks kompaniipealiku abiks nimetan Jüri O j a.

§ 19.

Vabastan August V i h m a n n'i omal palvel Viljandimaa brigaadi Viljandi divisjoni Heimtali valla kompanii pealiku kohalt ja nimetan sama kompanii pealikuks senise kompaniipealiku abi Peeter O j a. Uueks kompaniipealiku abiks nimetan Johan L e i s a l u.

§ 20.

Vabastan Jaan M a s a omal palvel Viljandimaa brigaadi Võhma divisjoni Imavere kompanii pealiku kohalt ja nimetan sama kompanii pealikuks Arnold K o p t i.

§ 21.

Nimetan Pärnumaa brigaadis ametikohtadele:
M ö i s a k ü l a divisjonis:
divisjoni adjutantiks August S o o t s.
Abja kompaniipealiku abiks Leonhard T a l v.
V.-Kariste komp.-peal. abiks Johannes T i l j a.
P ä r n u - J a a g u p i divisjonis:
Vee kompaniipealiku abiks Jaan S u l g.

§ 22.

Nimetan Võrumaa brigaadi Antsla divisjoni ametikohtadele:

Adjutantiks — August T u v i k e n e.
Õppepealikuks — Evald R a i g.
Tulekaitsepealikuks — Bernhard A b i l i n e.
Gaasikaitsepealikuks — Karl R i s t o j a.
Sanitaarpealikuks — Alo K a r i n e e l.

§ 23.

Vabastan Osvald K r i i v a omal palvel Penserimaa brigaadi Irboska divisjoni 3. kompanii pealiku kohalt ja nimetan sama kompanii pealikuks Ivan L u k i n o v'i.

R. Vaharo, major,
Korpuse pealik.

TULETÕRJE KORPUSE PEALIKU KÄSKKIRI Nr. 21.

Tallinnas, 15. septembril 1938.

§ 1.

Nimetan Tallinna brigaadi majanduspealiku Evald A u n i n'i sama brigaadi majanduskompanii pealiku kohustesse ja Salme T r u m e e l'i sama kompanii pealiku abiks.

§ 2.

Nimetan Tallinna brigaadis ametikohtadele:
Ida divisj. adjutantiks — Jaan M e t s k ü l a.
Põhja div. adjutantiks — Voldemar U i k.
Põhja divisjoni gaasikaitsepealikuks — Ilmar K ö s t n e r.
Lääne divisjoni sanitaarpealikuks — dr. Paul T e a s.

Lääne divisjoni sanitaarpealiku abiks — dr. Priit P a a s.

Põhja divisjoni sanitaarpealikuks — dr. Arnold R e i m a n.

Põhja divisjoni sanitaarpealiku abiks — dr. August K õ r e.

Lõuna sanitaarpealikuks — dr. Edgar L a m e r g.

Lõuna divisjoni sanitaarpealiku abiks — dr. Elmar J a k o b s o n.

Ida divisjoni sanitaarpealiku abiks — dr. Johannes S a k s.

§ 3.

Vabastan dr. Valfried R e i n t h a l'i Harjuma brigadi Tallinna ümbruse divisjoni sanitaarpealiku kohalt tema nimetamise tõttu Tallinna brigadi sanitaarpealiku abiks.

R. Vaharo, major,
Korpuse pealik.

Abja vtü. tuletorjeühing 39. aastane

Pühapäeval, 21. aug. s. a. tähistas Abja valla vabat. tuletorjeühing oma 39-damat aastapäeva.

Vihm, mis päev läbi lakkamatult sadas, pidurdas täiel määral päevase välispeo. Vaatamata sellele aga viidi tuletorje võistlused siiski läbi.

Pritsvõistluse võitis Abja kompanii II rühma meeskond, omandades rändauhinnana kristallhõbekannu, teisele kohale tuli I rühma meeskond. omandades ühingu poolt väljapandud hõbedasest laualipu rändauhinnana, teisele kohale tuli noorte üksiksalk. Kõieronimise võistluse võitis I rühma meeskond, omandades isiklisi auhindu, teiseks jäi II rühma meeskond.

Paraadil anti üle E. V. T. L. poolt annetatud teenete märgid. Nii said hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest hõberisti van. tör. Ants Pukk; kuldmedalid: salgap. Märt Pärna, sp. abi Peeter Likmann, tegevk. Ants Keng; hõbemedali komp. plk. abi Leo Talv ja salgap. Joh. Paju ning tulekustutamisel ülesnäidatud vahvuse eest kuldmedalid esitõrjujad Ruts Kunimägi ja Ants Vene.

Õhtul ühingu ruumes korraldatud peol kandis ühingu näitetrupp hoogsalt ette „Kapral Pensioni ametasjad“, mille arvukas oma pere ja publikum soojalt vastu võttis.

Küsimused ja vastused

Küsimus 43. Meie ühingu peakoosoleku poolt otsustati tuletorjevalves olijale maksta üks kroon isiku kohta. Näiteks, kui pidu on kohas, kus tuletorjevalve on ette nähtud ja valvele lähavad kaks tuletorjujat, siis makstakse kummalegi üks kroon, kokku kaks krooni.

Tuletorjujad peaksid valvel käime tasuta. Kas see peakoosoleku otsus ei ole mitte vastolus tuletorjeseadusega?

Vastus 43. Tuletorjevalve eest makstakse tasu tuletorjeühingule, kes valvet teostab. Kuid tuletorjeühingul on õigus määrata tasu valvesolejatele-tuletorjujatele, kui see leitakse olevat vajalik. See ei ole vastolus tuletorjeseadusega. Linnaühingutes makstakse $\frac{1}{3}$ valve eest saadud tasust, valvet teostanud allüksusele, kuid üksikisikutele mingit tasu ei maksta. Soovitav oleks, kui igal pool viiakse läbi samasugune moodus, et valvetasust läheb $\frac{2}{3}$ tuletorjeühingu kasuks ja $\frac{1}{3}$ selle allüksuse — salga või rühma (endise jaoskonna) ka-

suks, kes tegelikult valvet teostab. Allüksus võib selle summa jaotada valvesolijatele või kasutada üksuse üldhuvides. Isiklik tasu saamine valvesolijale ei ole kooskõlas vabatahtliku tuletorje ideega. Vabatahtlik tuletorje täidab oma kohuseid tasuta, mitte maksu eest.

Küsimus 44. Kas kogu eestseisuse liikmed võivad koguvanemat käsutada seesugust uut liiget vastu võtma ja ühingu juhatusele esitama, kes on haigemajas ravimisel, ka pärast haigemajast väljatulekut ilma arstitunnistusega?

Vastus 44. Liikmete vastuvõtmine sünnib kodukorras ette nähtud viisil. Kui inimene on haigemajas olnud ravimisel ja sealt lahkub tervena, siis oleneb see ühingu juhatusest, kas teda liikmeks vastu võtta ilma arstitunnistusega või mitte. Kogu eestseisusel ei ole mingit õigust koguvanemat käsutada, veel vähem selles, mis pole kooskõlas põhikirjaga ja kodukorraga. Liikmete vastuvõtmisel tuleb käia täpselt kodukorra järgi.

VIGASTATUD SÕJAMEESTE ÜHINGU

RÄTSEPA- JA KINGSEPA
T Ö Ö K O D A

Tallinnas, Nunne t. 7. Tel. 470-59

valmistab tuletõrje uue
vormimäärusele vastavalt
**VORMIRIIDEID
JA SAAPAIID**

Töö korralik • Hinnad mõõdukad

Nunne tän. 7. Tel. 470-59

Alati
ladus suures valikus
**INGLISE ÜLIKONNA-
PALITU - UUDISMUSTREID**

parimaist inglise vabr.

Peale selle suurim valik
kodumaa uudismustreid

**O-ü. Riieurite
Ühiskaubamaja**

Tallinn, S. Karja 19, tel. 455-77

Tartu, Aleksandri 5, tel. 16-20

Tallinna MEHAANILINE KUDUMISVABRIK

Asutatud 1910. a.

**Vabrik ja kontor:
TALLINNAS, VEERENI TN. 29
TELEFON 459-39**

Alati laost saadaval
**Masinarihmad,
elevaatori- ja
transport-rihmad**

survevoolikud,

**spindlinõõrid
ja mitmesugused
tehnilised riided.**

**Mitmesuguste tehniliste
rihmade valmistamine**

Nõudke hinnakirju

MUUSIKARIISTADE ÄRI

„AKORD“

TALLINN, PÄRNU M. 28. TEL. 484-90

Puhkpillid

Pianiinod

Harmoniumid

Raadiod

Akordioonid

Lõõtsad

Keelpillid

jne.

Tuletõrjujaile soodustusi!

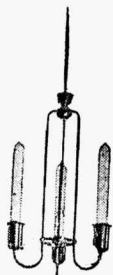
Kasti- ja puukiutööstus

„Standard“

Tallinn, Siimoni 1. Kõnetr.: 314-19

*Valmistab soodsate hindadega iga-
suguseid pakk-kaste sise- ja välisturu
tarbeks. Eriala ekspordkastid: õuna-
kartuli-, jõhvika- ja munakastid.*

*Samuti ostab tööstusele tarvisminevaid
propse ja laudu.*

ARMATUURIDETÖÖSTUS

»**REX'i**«

MÜÜGIKOHT
VENE 8, II KORRAL

Soovitab moodsamaid
maitserikkamaid arma-
tuure, laua-, seinalampe,
lambivarje jne.

TAPEEDI JA
LINOLEUMI
ERIKAUPLUS

ED. KRIVELKOT

TALLINN
PIKK 14, TEL. 435-15

KOTI- JA TRÜKITÖÖSTUS

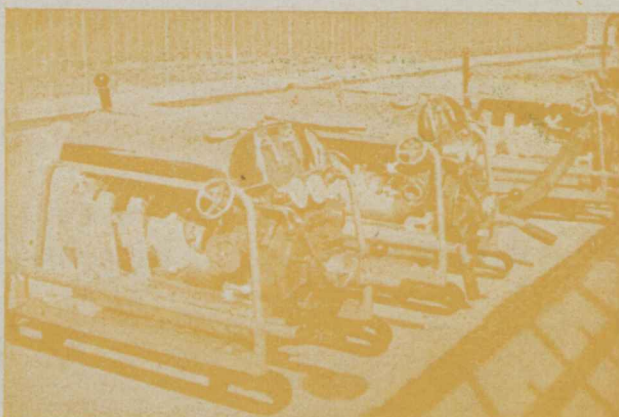
A. Reindorf

TALLINN, OKSA 5, TELEFON 470-05

EESTI TULETÖRJE TARVITAB

EESTIS VALMISTATUD

auto- ja kantavaid mootorpritse

Firma O. SORK

Tallinn, Uus Sadama 8, tel. 318-46

●
Pritsid valmistatakse E. V. T. Liidu tehnilise komitee nõuetele vastavalt

●
Firma **O. SORK** valmistab mootorpritse, autopritse turbiinpumbaga, mootorpritsi alusvankreid ja vooliku värtna kärusid

●
Lähemaid teateid saab E. V. T. Liidust, Narva maantee 12, või Masinaehitus- ja mootorite parandustööstus

O. SORK, Tallinn, Uus Sadama t. 8, tel. 318-46

NII LOETAKSE

„PÄEVALEHTE“

IGA MÕODUVA 24 TUNNI SÜNDMUSED NII KODU KUI KA VÄLISMAAL LEIATE IGA LÖUNA ILMUVAST „PÄEVALEHEST“, PEALE SELLE JUHTKIRJU, HUVI-PAKKUVAID REISIKIRJELDUSI, ROMAANE, VESTEID JA PALJU MUUD HUVITAVAT

„LASTE RÕÕM“

PUUDUB AINULT LASTETA PEREKONNAS

U. K. EESTI RAHVAPANK

Tallinnas, S. Karja 19

Telefon 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone

Ostab ja müüb välisraha
ja igasuguseid kindlaprotsendilisi väärtpabereid

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR